

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

**Mezinárodní migrace a Česká republika: příležitost nebo
hrozba?**

Veronika Janusová

**Bakalářská práce
2019**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika Janusová**
Osobní číslo: **E16940**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společností**
Název tématu: **Mezinárodní migrace a Česká republika: příležitost nebo hrozba?**
Zadávací katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Zásady pro vypracování:

Bakalářská práce se zabývá tématem mezinárodní migrace a jejích dopadů na Českou republiku. Cílem práce bude zaměřit se na důsledky, popsat a vyhodnotit, na základě teoretických poznatků, zda se dá mezinárodní migrace pokládat za určitou příležitost státu, a v tomto směru ji co nejlépe využít, nebo naopak spíše za hrozbu, nebezpečí občanů a ohrožení fungování státu.

Osnova:

- Pojem migrace, její historický vývoj a význam migrace pro ekonomiku.
- Postoje obyvatel v EU a ČR k migraci a cizincům.
- Statistická analýza migrace v ČR.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CARENS, J. Imigranti a právo na pobyt. Praha: Filosofia, 2016. ISBN 978-80-7007-471-8.

KELLER, J. Evropské rozpory ve světle migrace. Praha: Sociologické nakladatelství, 2017. ISBN 978-80-7419-249-4.

PALÁT, M. Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii. Ostrava: Key Publishing, 2014. ISBN 978-80-7418-228-0.

UHEREK, Z. Migrace - Historie a současnost. Ostrava: PANT občanské sdružení, 2016. ISBN 978-80-905942-9-6.

ROSENBLUM, M. R., TICHENOR, D. J. (eds.) The Oxford handbook of the politics of international migration. New York: Oxford University Press, 2012. ISBN 978-0-19-533722-8.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Mgr. Bohuslav Perníca, Ph.D.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání bakalářské práce:

3. září 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2019

doc. Ing. Romana Procházková, Ph.D.

děkanka

L.S.

Ing. Zdeněk Mašlý, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. září 2018

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval/a samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil/a, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2019

Veronika Janusová

PODĚKOVÁNÍ:

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce, Mgr. Bohuslavu Pernicovi, Ph.D., za odborné vedení, poskytnuté materiály a cenné rady.

ANOTACE

V bakalářské práci se analyzuje, zda je mezinárodní migrace do České republiky příležitost nebo hrozba. Jako příležitost je chápán postoj OECD, který hovoří o tom, že ekonomický růst ČR se nedá bez migrantů udržet. Prostřednictvím výzkumů veřejného mínění v letech 2009 až 2019 je analyzováno vnímání migrantů jako příležitosti nebo hrozby ze strany Čechů. Přestože s odkazem na demografické stárnutí ČR je mezinárodní migrace chápána jako příležitost pro Českou republiku, její obyvatelé jsou opačného názoru. Čtyři pětiny občanů dlouhodobě vnímají migraci jako hrozbu pro jejich bezpečnost. Avšak analýza vývoje zaměstnanosti a kriminalita nic takého neprokázala.

KLÍČOVÁ SLOVA

Bezpečnost, hrozba, migrace, migrační politika, příležitost, zaměstnanost.

TITLE

International migration and the Czech Republic: an opportunity or a menace?

ANNOTATION

The Bachelor thesis analyses whether the international migration to the Czech Republic is an opportunity or a threat. The OECD's position is understood as an opportunity which talks about the fact that the Czech Republic's economic growth cannot be sustained without migrants. Through opinion polls between 2009 and 2019, the perception of migrants as an opportunity or threat by Czechs is analysed. Although referring to the upcoming population ageing of the Czech Republic, international migration isn't perceived as an opportunity in the Czech Republic. Four-fifths of citizens remind opposing agenda international migration. Take consider it as a threat for their safety. Analyzing employment and criminality rate between 2009 and 2019 showed the opposite.

KEYWORDS

Security, threat, migration, migration policy, opportunity, employment.

OBSAH

ÚVOD	10
1 EVROPA, ČEŠI A MIGRACE	11
1.1 POJMY A MODELY SPOJENÉ S MIGRACÍ	11
1.2 MIGRACE V ČESKÝCH ZEMÍCH	14
1.3 MIGRACE V ZEMÍCH EU A MIMO EU	17
2 MIGRACE A MIGRAČNÍ POLITIKA V ČR	22
2.1 ZÁSADY MIGRAČNÍ POLITIKY A VLIV MIGRACE NA EKONOMIKU A SPOLEČNOST ČR	22
2.2 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR	25
2.3 INTEGRACE MIGRANTŮ DO SPOLEČNOSTI	27
3 MIGRACE: PŘÍLEŽITOST NEBO HROZBA?	33
3.1 POSTOJE OBYVATEL ČR K CIZINCŮM VE VÝZKUMECH VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ	33
3.2 MIGRACE JAKO PŘÍLEŽITOST	38
3.3 MIGRACE JAKO HROZBA	39
3.4 MIGRACE A KRIMINALITA V ČR	41
3.5 MIGRACE A ZAMĚSTNANOST V ČR	45
ZÁVĚR	48
POUŽITÁ LITERATURA	50

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1: Přírůstek a úbytek přistěhováním v českých zemích v letech 1830–2017	17
Obrázek 2: Imigrace do USA z Evropy a ostatních kontinentů v letech 1820–1989	21
Obrázek 3: Vývoj počtu cizinců v ČR podle typu pobytu v letech 1985–2017	22
Obrázek 4: Nelegální a legální migrace cizinců v ČR v letech 2000–2017.....	26
Obrázek 5: Vztah trhu, státu a občanského sektoru jako regulátorů života společnosti	28
Obrázek 6: Vývoj počtu obyvatel v ČR v letech 2018–2100.....	30
Obrázek 7: Názory na cizince, kdo pokládá nově příchozí občany jiných národností za problém – časové srovnání (%).....	33
Obrázek 8: Názory na cizince dlouhodobě žijící v ČR v letech 2009 a 2019 (%)	35
Obrázek 9: Názory na cizince, za jakých důvodů umožnit pobyt cizincům v ČR v letech 2009 a 2019 (%).....	37
Obrázek 10: Obecná míra nezaměstnanosti 15–64 letých v letech 1993–2019 (%)	40
Obrázek 11: Počet hlášených případů spalniček v letech 2010–2019	41
Obrázek 12: Počet vězňů celkem a cizinci ve věznicích v ČR v letech 1993–2017	44
Obrázek 13: Srovnání celkové kriminality a kriminality cizinců v ČR v letech 2016–2018...	45
Obrázek 14: Názory na zaměstnávání cizinců v ČR v letech 2009 a 2019 (%).....	46
Obrázek 15: Zaměstnanost cizinců v ČR podle postavení v zaměstnání v letech 1995–2018	47

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

BIS	Bezpečnostní informační služba
Brexit	odchod Velké Británie z EU
CSVŠ	Centrum pro studium vysokého školství
CVVM	Centrum pro výzkum veřejného mínění
ČR	Česká Republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
ODS	Občanská demokratická strana
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
PČR	Policie České republiky
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
Sb.	Sbírka zákonů
SOÚ AV ČR	Sociologický ústav Akademie věd České republiky
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
SZÚ	Státní zdravotní ústav
TOP 09	Liberálně konzervativní středopravicová strana
USA	Spojené státy americké

ÚVOD

Evropská unie je založena na pestrosti kultur, což se odráží v jejím mottu EU „jednotná v rozmanitosti“. Znamená to, že je EU multikulturní a to se dotýká i České republiky. Česká republika vstoupila do fáze demografického stárnutí populace a otázkou je, zda její hospodárnost lze bez migrace zvládnout. Jak doporučuje OECD (OECD, 2019), bez migrace by ekonomika ČR nemohla fungovat, na druhou stranu Češi migranty odmítají. Podle Centra pro výzkum veřejného mínění (Hanzlová, 2019) považuje 53 % české populace cizince jako hrozbu. Existuje tu tedy dilema, jestli je migrace pro ČR příležitostí nebo hrozbou.

Odpověď na tuto otázku chce bakalářská práce, jejímž **cílem je posoudit, zda skutečně lze pokládat migraci za příležitost státu, kterou lze co nejlépe využít nebo naopak spíše za hrozbu.**

Bakalářská práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola se zabývá mezinárodní migrací, pojmy a modely, které souvisí s migrací, její typologií a historickým vývojem v ČR, některých zemích Evropské unie a pak i mimo EU. V druhé kapitole je popsána migrační politika, současná situace ekonomiky v ČR, vliv migrace na sociální systém a zaměstnanost. Ve třetí kapitole se hodnotí, zda je mezinárodní migrace příležitost nebo hrozba.

1 EVROPA, ČEŠI A MIGRACE

Máme-li posoudit, zda je pro ČR migrace příležitost nebo hrozba, je potřeba se zmínit o vývoji mezinárodní migrace v českých zemích, v EU a mimo EU. Nejprve si vymežíme, co to vůbec migrace je, její typologii a příčiny, proč k migraci dochází.

1.1 Pojmy a modely spojené s migrací

Současnou situaci vystihuje následující (Baršová, Barša, 2005): „*Migrace spoluutvářela dějiny lidstva od jeho prvopočátků do dnešních dnů. Vystávají-li v dnešní Evropě otázky přistěhovalectví a národní identity jako zvláště zneklidňující, není to tedy proto, že by migrace byla novým fenoménem. Někteří badatelé ostatně přesvědčivě dokládají, že z kvantitativního hlediska současný pohyb osob nijak nepředstihuje míru migrace obvyklou v jiných obdobích modernity.*“

Migraci se zabývají různé vědy, lze ji tak zkoumat z různých úhlů pohledu. Migraci, jako takovou lze zkoumat, například z ekonomického hlediska. O migraci existují teorie, jako například push–pull teorie, z nichž některé jsou vzájemně provázány, ale každá teorie vyzdvihuje něco jiného, protože podléhá jiným historickým skutečnostem a pohlíží na migraci z jiného úhlu. Jiný pohled je pohledem jedince, jiný z pohledu společnosti a jiný na celosvětové úrovni. První teorie, které vznikaly s tématem migrace, byly vždy reakcí na skutečnosti odehrávající se v určité době.

Podle Ministerstva vnitra, je migrace většinou chápána jako určitá změna trvalého pobytu. Z této definice následně vyplývá, že migraci lze dělit na vnitřní a vnější. Vnitřní migrace nebo také vnitrostátní migrace je myšlena jako změna trvalého pobytu za hranice určité administrativní jednotky, tím bývá zpravidla obec, kdy se lidé stěhují například z malých měst nebo vesnic do velkých měst, kde mají větší možnosti. Vnější migrace, neboli mezinárodní, se dá definovat jako trvalý, dlouhodobý nebo krátkodobý proces přesunu buď jednotlivců, nebo skupin lidí přes hranice své země do cizího státu. OSN stanovuje limitní hranici, kterou je jeden rok pobytu občana za hranicemi daného státu. Pokud se jedná o dočasný pobyt na území státu, znamená to, že zde přistěhovec žije jen krátkou dobu, ale později se vrátí zpět do své země, pokud se ale jedná o trvalý pobyt, znamená to, že zde přistěhovec chce zůstat už napořád, zakládat rodinu a podobně. Jak uvádí zákon č. 2/1993 Sb. *Listina základních práv a svobod ČR*, „*Svoboda pohybu a pobytu je zaručena.*“

Migraci lze také dělit na emigraci a imigraci. Emigrace neboli vystěhovalectví je chápána jako opuštění nebo i útěk z rodné země, ale může se jednat i o přestěhování do jiné země. Zjednodušeně lze říci, že se jedná o změnu místa pobytu a to směrem z regionu. Imigrace nebo také přistěhovalectví, je opakem emigrace. Jedná se o proces, při němž se na území jiného státu usazují obyvatelé, kteří přicházejí ze zahraničí. Zjednodušeně, je to změna místa pobytu a to směrem do regionu. Na tyto pojmy dále navazuje emigrant a imigrant. Kdy emigrant neboli vystěhovec je člověk, který opustil svou zemi, aby se následně usadil v jiné, jedná se o vystěhovalectví. Imigrant nebo také přistěhovec je člověk, jenž opustil svou rodnou zemi, aby se usadil v jiné, jen úhel pohledu je zde zcela opačný. Lidé utíkající před válkou nebo persekcí například ze Sýrie, jsou z pohledu občanů Sýrie emigranti, ale z pohledu Evropana, se jedná již o imigranty, kteří se snaží usadit v některé ze zemí EU.

Lze souhlasit s Carensem (2016), že: „*Současná diskuze o migraci je ovlivněna především mediální debatou o uprchlících, kteří se pokoušejí dostat do Evropy z válečných zón v Sýrii, Iráku či Libyi. K těmto uprchlíkům se přidali další, kteří se ocitli v problematické situaci v dalších zemích. Praktické i teoretické přístupy k migraci jsou přitom silně určovány širším politickým, ekonomickým a kulturním podtextem, často ovšem jen v krátkodobém rámci jednotlivých volebních období. To by nás nemělo odvádět od dlouhodobějších úvah o uznání práv migrantů v rámci transformace hranic politických společenství, které přinášejí globální změny a proměny národních států. Ačkoliv se tyto hranice politických společenství zdají být pevně definované, ve skutečnosti jsou a v dějinách byly proměnlivé.*”

Dle Baršových (Baršová, Barša, 2005) byly v západní Evropě ve 20. století odlišeny tři modely integrace:

- etnicko-exklusivistický model,
- asimilační model,
- pluralistický model.

Etnicko-exklusivistický model tzv. „hostujících dělníků” nebo také diferenčního vyčlenění, jehož takovým prototypem bylo do konce 90. let západní Německo, zde byla potřebami trhu podmíněna imigrace a tedy pobyt pracovníků byl spíše dočasný. V takovém modelu není společnost nucena usilovat o zlepšení jejich právního postavení a není nijak nucena řešit důsledky jejich kulturní odlišnosti. Je k ní přístupováno tak, že se počítá s budoucím návratem těchto pracovníků, do své původní země.

Asimilační model, jeho prototypem je Francie, kdy přistěhovalci jsou přijímáni jako rovnoprávní členové společnosti, ale pouze za podmínky, že se ztotožní do dominantních kulturních vzorců a asimilují. Rozdílem od USA jsou vylučitelné etnické skupiny sledující společný zájem, politicky orientované skupiny a taková sdružení se rovnají zradě Francie.

Pluralistický model nebo také multikulturní, jehož prototypem je Velká Británie, kdy je imigrace vnímána jako trvalá. Rozdílem od Francie je to, že na přistěhovalce pohlížejí jako na kulturně odlišné komunity, které mají společně žít ve vzájemných vztazích v rámci politického celku.

Od konce 90. let 20. století se tyto tři základní modely začínají rozmazávat. Německo se pomalu vzdává etnického exklusivismu, dává tím možnost, trvale usazujícím cizincům, aby se integrovali. Francie při přijímání uprchlíků zohledňuje diskriminované skupiny. A Velká Británie počíná rekonstrukci jednotné muslimské identity přistěhovalců a klade důraz na individuální asimilaci přistěhovalců. Na přelomu 20. a 21. století se tyto tři země stávají přistěhovaleckými zeměmi. V USA sílí od 90. let, také v souvislosti s 11. zářím 2001, tlak na redefinici a Amerika již nemá být národem přistěhovalců, ale národem starousedlíků, jejíž kulturu musejí přistěhovalci přijmout, stejně jako přistěhovalci v Evropě musejí přijmout kulturu evropských národů.

Důvody, proč vlastně dochází k migraci a proč se přistěhovalci stěhují do jiných zemí, jsou následující:

- ekonomické,
- válečné,
- náboženské,
- politické,
- přírodní katastrofy.

Obecně lze říci, že největší migrační proudy jsou nejvíce ovlivněny faktory ekonomickými, které jsou nejdůležitější a s kterými zde budeme pracovat. Již z historického hlediska lze říci, že lidé nejdříve opouštěli svá rodná místa právě z nedostatku obživy, následně to byly válečné a náboženské důvody. Ekonomické příčiny stěhování vystřídaly politické příčiny.

Dopady na mezinárodní migraci jsou vždy politické, sociální, ekonomické, psychologické, demografické a kulturní a to jak na tranzitní, ale i zejména imigrační země. Ve světě jsou

charakterizovány obecně dva migrační trendy a to základními směry migračních pohybů, první Východ-Západ a druhý Jih-Sever. Koncem 19. století E. G. Ravenstein rozebral ve své teorii zvané „push-pull theory“, motivy které jsou podstatné pro rozhodnutí k migraci. Jeho teorie je dodnes velmi uznávaná. Dle této teorie migrují někteří lidé, protože jsou vypuzováni tzv. „push faktory“, jiní lidé naopak proto, že jsou přitahováni do nové země tzv. „pull faktory“, v obou případech hrají významnější roli pull faktory.

V dnešní době lze za takové „push faktory“, které „vytlačí“ obyvatele z jejich země do druhé označit například ekonomickou nestabilitu. Samozřejmě také jako změnu životního standardu, současně i rychlý demografický růst například v Africe a zemích Asie, pak válečné a náboženské konflikty, a v neposlední řadě i zhoršování kvality životního prostředí, zejména pak klimatická změna.

Mezi tzv. „pull faktory“, které „přitáhnou“ obyvatele do jiné země, patří politická stabilita, ekonomická prosperita, svoboda projevu, možnost seberealizace a vysoká kvalita života. Hlavním cílem, pro většinu migrantů, je získání občanství v zemi svého současného pobytu. Nabytí občanství dochází „ius soli“ dle místa narození a v druhém případě „ius sanguinis“ dle původu rodičů, avšak nejčastěji dle občanství otce v době narození dítěte, a u nelegitimních dětí je to dle občanství matky v době narození takového dítěte.

Hlavní determinanty migrace jsou velké ekonomické rozdíly a bohatství jednotlivých oblastí, stejně jako velké rozdíly v míře demokracie a v jejich politické stabilitě původní země. Díky migraci se veškeré tyto rozdíly neustále jen prohlubují. Nepomáhá tomu ani postoj podnikatelského prostředí u vyspělých zemí, který si levnou pracovní sílu žádá. (Šišková, 2001) Evropa je v sociálním diskurzu pro většinu obyvatel třetích zemí velmi bohatým regionem a předpokládá se, že schopný člověk zde musí vždy uspět. Tento signál o jakémsi bohatství a úspěšnosti je vysílán do země původu, ale toto bohužel, ne vždy, koresponduje s reálnou situací skutečných imigrantů v cílové zemi. (Uherek, 2016)

1.2 Migrace v českých zemích

Podle Skřejpka, Bělovského a Stloukalové (2016), bylo území českých zemí vždy zasaženo migrací. První zmínka o předhistorické migraci v česky mluvících zemích se váže už někdy k první polovině 1. tisíciletí př. n. l., kdy se jednalo o příchod Bójů a Keltů, kteří ale sídlili na území Čech již od dřívějška. Od 6. století n. l. přicházejí do českých zemí zvláště ze severu a severovýchodu, Slované, pravděpodobně z pravlasti zvané Bílé Charvátsko. Historikové se ale v otázce existence kmenů na území Čech, neshodují. Slované po svém

příchodu na českomoravské území zůstali další dvě až tři století, pohany. Největší imigrace do českých zemí proběhla v 6. a 7. století, jednalo se o imigraci především skupin germánského jazyka, především Sasů a Durynků. Zpočátku se jedná o obchodníky a řemeslníky, kteří do českých zemí přicházeli za prací, později přicházejí i nositelé hornické profese. Jednalo se o pull migraci.

Kolem roku 1274, se v rámci výuky kanonického práva, účastnili i někteří významní cizinci. Cizinci byly i v řadách žáků a učitelů ve škole katedrální kapituly v Olomouci. Od roku 1348 se i díky založení vysokého učení v Praze Karlem IV., zvyšuje počet cizinců v tomto hlavním městě. České království, které bylo hospodářsky a sídelně nevyužité, postupně začali osídlovat, ve 13. století, němečtí osadníci. Toto osídlování sebou přinášelo model vrchnostensko-poddanských právních vztahů. Samotné usazování cizinců v Čechách postupně budilo nacionálně laděnou nevráživost a začalo ohrožovat zdejší současné mocenskopolitické uspořádání. Splynutí s českým prostředím bylo problematické z jazykových důvodů a díky neslučitelným politickým zájmům. Jakmile se cítila česká vrchnost ohrožena, začaly se rodit etnické a náboženské konflikty. Jednalo se o migraci těch, co nemohli svobodně vyznávat svou víru na českých územích, tedy push faktory.

České šlechtě bylo vydáno privilegium, které vylučovalo cizince z vedení jakýchkoliv českých úřadů. V roce 1486 bylo stanoveno, že cizinci si směli kupovat zdejší majetek pouze se souhlasem tamního panovníka. Další požadavky, spojené s cizinci byly takové, že cizinci nesměli vlastnit žádný majetek a zavazovali se uznávat pouze českého krále. Na nizozemském sněmu v roce 1575 byl schválen článek, který některým cizincům umožňoval legálně nabývat zemské statky. Přesné povinnosti cizinců upravoval i Rudolfův majestát o náboženské svobodě, jako například stanovení úředního jazyka, kterým byla čeština, a kterou se měly všechny děti od narození učit. Rudolfův majestát na náboženskou svobodu omezoval možnost pull migrace do českých zemí.

V první polovině 16. století výrazně rezonovaly xenofobní ohlasy proti usazování Němců na území Čech, ale i tak se imigrace stala realitou. Přistěhovalci tak vytvořili na Moravě vlastní komunitu a zachovali si svůj rodný jazyk. V 17. a 18. století bylo vydáno několik patentů, které upravovaly usazování cizinců na území Čech. Imigrace šlechty do Čech se po Bílé hoře zintenzivňovala kvůli tzv. pull faktorům, jednalo se o dominantní skupinu přistěhovalců, kteří podléhali habsburské nadvládě.

Po bitvě na Bílé hoře, v roce 1620, se museli všichni svobodní obyvatelé Čech a Moravy, buď vystěhovat ze země, nebo přijmout katolickou víru. Jedná se tedy o push faktory, které

obyvatele Čech a Moravy donutilo se vystěhovat z českých zemí z důvodu víry. Počet emigrantů se tehdy odhadoval na 40 000 lidí, kteří odešli z Čech a Moravy. Touto centralizací nebyla nikdy zpochybněna svébytnost české stavovské obce a na tomto se nic nezměnilo ani po administrativním sloučení českých a rakouských zemí v roce 1749, ani po vyhlášení Rakouského císařství, ke kterému došlo v roce 1804.

V 18. a 19. století, v důsledku potřeby katolických pastorů, se přesídlilo téměř 80 rodin pastorů z Uherského království do českých zemí a na Moravu. Přícházením katolických pastorů se jednalo o pull faktory. Novým migračním fenoménem se v 19. století stala emigrace Čechů do USA a Kanady a to zejména z ekonomických důvodů, tzv. pull faktory. Tato česká emigrace do Ameriky již ale neměla zpětnou vazbu. Vyznačovala se různými krajanskými organizacemi a začnou soudržností migrantů. V 19. století se také usadil nemalý počet Čechů ve Vídni, v Chorvatsku a v Bosně. První polovina 20. století se v českých zemích nevyznačuje velkou migrací. Oproti tomu migrace ruské a ukrajinské národnosti do tehdejšího Československa byla v tomto období významná. Současně v těchto letech odešlo z Čech do exilu asi 26 111 Židů, tzv. push faktory. V současnosti žije dle odhadů na území ČR asi kolem 5–6 tisíc osob židovského původu.

Další výraznou a násilnou migrací byl v letech 1945–1946 odsun téměř 3 milionů Němců z českých zemí a to kvůli push faktorům, kdy byla ukončena 2. světová válka. Po té následovala další migrační vlna do Čech, kdy ze Slovenska, Maďarska a Rumunska přicházeli Romové. V roce 1945 byli pod tvrdým nátlakem slovenské strany vystěhováni do Čech skupiny Slováků z Maďarska. V roce 1948 proběhla malá imigrační vlna, kdy na pokyn tehdejšího komunistického režimu proběhlo usídlení asi 3 tisíc řeckých dětí na území Československa. V souvislosti s invazí vojsk SSSR do Československa, v roce 1968 uprchla do zahraničí velká část politických tvůrců liberalizace v Československu. Následně se přidalo přes 40 tisíc českých a slovenských emigrantů, které motivoval odpor totalitního režimu v Československu, tzv. push faktory. S tímto odporem samozřejmě souvisela i touha si ekonomicky polepšit. V tomto období, byli do Československa hojně zváni, tehdejší vládou, občané Vietnamské národnosti a to v počtu několika desítek tisíc osob. Většina těchto osob po revoluci v roce 1989 ovládla v českých zemích převážně maloobchod, tzv. pull faktory.

Jak si lze uvědomit z Obrázek 1, migrace tu byla už od počátků statistického sledování migrace. Je vidět, že po roce 1924 se čeští obyvatelé stěhovali do jiných zemí, například do USA a Kanady a to za prací. V roce 1947 došlo k velkému vzrůstu cizinců z důvodu studené války, kdy kvůli push faktorům byli cizinci nuceni odejít ze své země. Další velký nárůst

cizinců byl v době, kdy ČR vstoupila do EU roku 2004. V současnosti statistiky z ČSÚ ukazují, že počty cizinců, kteří přicházejí do ČR, se neustále zvyšují.

Obrázek 1: Přírůstek a úbytek přistěhováním v českých zemích v letech 1830–2017

Zdroj: ČSÚ

1.3 Migrace v zemích EU a mimo EU

Území ČR je součástí EU, proto nelze pominout, že migrace v zemích EU probíhá také. Bade (2005) uvádí, že v Evropě v dobách raného novověku se přesouvaly po vodě i po souši různé skupiny migrantů, z nichž někteří byli na cestách i trvale. Část z nich se stěhovala z ekonomických důvodů kvůli pull faktorům a to díky své profesi, jako umělci, architekti, kupci, techničtí pracovníci, část cestovala za obchodem a pak se vraceli zpátky do svých domovů a část z nich patřila k námořníkům, vojákům, to byly tzv. potulné živnosti. Někteří kolonisté si cestu přes Atlantik do "Nového světa" odpracovali u svého dočasného pána.

Někteří uprchlíci a vyhnanci utíkali z náboženských důvodů, což byly tzv. push faktory, ale v jejich cílových zemích byli vítáni jako nová pracovní síla, migrace byla vnímána jako pull. a v jejich cílové zemi byli vrchností vítáni, jako další pracovní síla a další plátce daně. Od počátku 17. století až do začátku 18. století, způsobily četné války, doprovázené

hladomorem a různými nemocemi, v některých oblastech silný úbytek obyvatelstva. Přírůstek obyvatelstva se začal měnit až v polovině 18. století, kdy se ve střední Evropě začala opět zalidňovat vypleněná a zchátralá lidská sídla, kdy přicházeli za pull faktory. Rostl tlak na migraci za prací a obživou. Pracovní migrace tak představovala přesuny kvalifikovaných sil. V cílových oblastech šlo zejména z hlediska rodinného rozpočtu o výši výkonu, oproti tomu ve výchozích zemích se jednalo o otázku existence.

Díky takto zavedeným tradicím se předávaly po celé generace a vytvářely pevné migrační trasy dlouhé i několik set kilometrů. Na přelomu 18. a 19. století existovaly v severozápadní Evropě dvě další soustavy pracovní migrace, ve východní Anglii a v oblasti Pařížské pánve. V těchto systémech se ročně pohybovalo celkem více než 100 000 pracovních sil obojího pohlaví. Cílovou oblastí dalšího migračního systému byla Kastilie s městským centrem v Madridu. Další migrační vlny pokračovaly mezi Španělskem a Argentinou. Největší migrační systém směřoval do střední Itálie, zahrnoval Korsiku a Elbu. Značná část hledala zaměstnání na stavbách v Římě, tzv. pull faktory. Tvrdé pracovní podmínky, které byly znásobeny nepřízní klimatu a rozšířenou bahenní zimmicí, přiměly prefekty cílových oblastí, aby si neustále stěžovali na pracovní a životní podmínky, ovšem bezvysledně.

Dle Baršových (Baršová, Barša, 2005) ve vyspělých zemích existuje dodnes mnoho bídy, skupiny lidí žijících na okraji společnosti, nemocných, starých, obětí komunismu a v daleko větší míře velkého počtu utečenců a migrantů. V rozvojových zemích se ukazují krize, kterým se dá i předcházet, ale to samozřejmě musí být za účasti mezinárodních opatření. Tyto sociální problémy vznikají sociální nerovností, jde o push faktory, kvůli kterým cizinci odcházejí pryč. Pravděpodobně by stačilo vytvořit spravedlivější zákony a paradox současné doby, chudoba a bohatství, by se tak mohli snížit na minimum. Francouzi, svoji moderní identitu, nezaložili pouze na historické minulosti, ale současně i na politické budoucnosti. Tento politický směr měl vyjadřovat hodnoty platné pro celé lidstvo. Francie se tak právem považovala za pravou vlast všech svobodomyšlných lidí.

Velká Británie představovala pomyslnou politickou střechu pro jakkoliv zvláštní regionální, náboženské nebo etnické skupiny. Všechny tyto zmíněné skupiny si mohly ponechat veškeré svoje odlišnosti, ale pod podmínkou respektu nadřazenosti anglické kultury. Velká Británie, díky své politické a obchodní expanzi byla povětšinou zemí emigrace, nikoliv imigrace. Královnina imigrační politika nebyla zrovna motivována velkorysou otevřeností vůči jejím poddaným a v Británii byla časem stanovena za cíl nulová imigrace. Státní občanství bylo ve Francii a Británii od roku 1889 nabýváno *ius soli*, tzn. podle místa narození.

V Německu, od roku 1913, nabývalo státní občanství na základě *ius sanguinis*, tzn. podle pokrevního původu. Navíc Spolková republika Německo, po 2. světové válce, hrála roli jakéhosi politického ochránce a zástupce Němců z východního Německa a dalších východoevropských zemí. Etničtí Němci měli právo na občanství automaticky a neřešilo se, zda žili či ne na území Německa, ale takové právo už neměli pracovní migranti jiného etnického původu, ačkoliv mohli legálně pobývat na území Německa i mnoho desetiletí nebo se tam dokonce narodili. Proto kvůli push faktorům, byli migranti jiného etnického původu nuceni se vystěhovat z Německa.

Velké masové migrace nevyvolala jen Velká francouzská revoluce, ale i Velká říjnová socialistická revoluce. Další hromadné migrace probíhaly před nacismem, zejména migrace Židů před válkou, kdy kvůli push faktorům byli nuceni odejít ze země, aby se před válkou ochránili. Dalších 12 až 14 milionů Němců muselo, po skončení 2. světové války odejít z východních částí bývalé Německé říše.

Migrace probíhala také i na území mimo EU. Otázka chudoby a bohatství vyžaduje určitá porozumění a to v širších souvislostech a tyto jsou vždy spojeny s vývojem dané společnosti a jedince, berou se v úvahu neodmyslitelně i náboženské okolnosti, v kterých se migrant nacházel. „*Určitě mezi ně patří například právo na azyl, které Západ obvykle přiznává politickým uprchlíkům a obětem represe. Dnes se toto právo vztahuje na cizince (jak to stojí v italské ústavě, čl. 10). Nejde tu však o exhumaci nějakého starého práva - starý je pouze způsob vyjadřování. Azyl označoval po staletí náboženskou imunitu, jež chrání toho, kdo se uteče na svaté místo nebo do blízkosti něčeho posvátného.*” (Sartori, 2005)

Dle Baršových (Baršová, Barša, 2005), ve Spojených státech, Kanadě a Austrálii přistěhovalství a osídlování souviselo s budováním nových národů. Lidé, kteří původně náleželi k jiným národům, jsou tvořeni z přistěhovalců a osadníků. Z toho plyne příčina toho, že veškeré přistěhovalcké politiky Kanady, USA a Austrálie byly v 2. polovině 20. století spíš dlouhodobě blíž universalistickému a inklusivnímu kraji kontinua. Většina legálních migrantů byla brána, jako budoucí občané. Jakmile byly na konci 20. století překonány etnické a rasové předsudky, začaly tyto země o sobě mluvit, jako o multikulturní zemi.

Multikulturalismus je myšlenkový i politický směr, který se týká několika druhů různých problematik a to problematiky rasy, socioekonomické třídy, státní příslušnosti, jazyka, kultury, sexuální orientace či tělesného nebo duchovního hendikepu. Multikulturalismus zastává názor, že v našem demokratickém státě spolu můžeme žít jak jednotlivci, tak i skupiny lidí s různou kulturou, a díky tomu dokáže být stát prospěšný a rozmanitý pro

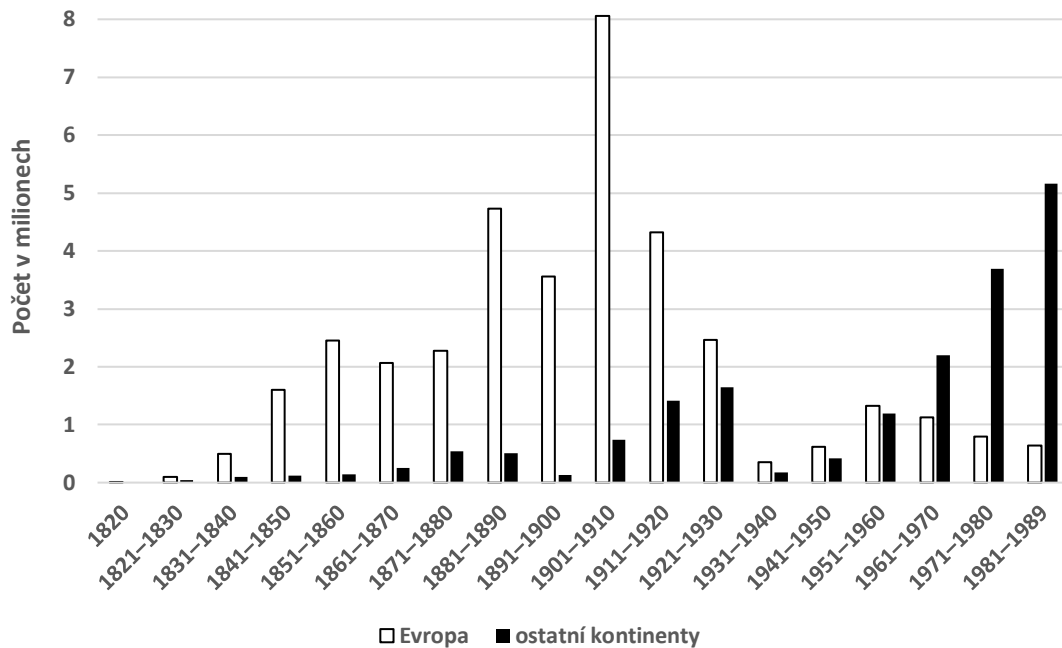
společnost a své občany. Idea multikulturalismu stojí v základech různých vzdělávacích nebo integračních politik a vzhledem k členství ČR v EU lze následně očekávat, že vliv této politické koncepce bude v budoucnu sílit. (Baršová, Barša, 2005), „Zároveň je multikulturalismus klasifikován jako ideologie, koncept, princip, diskurz či hnutí, ale také jako hodnota, postoj, problém nebo výzva. A nezřídka je tento výraz používán prostě jako slovo bez jakéhokoliv bližšího určení“ (Hirt, Jakoubek, 2005).

V Kanadě a v Austrálii byl multikulturalismus úředně stvrzen státní ideologií, naopak v USA zůstal jednou ze soupeřících interpretací národní identity. Na rozdíl od revolučních Francouzů a Američanů, kteří se ukazovali jako imaginární vlast všech lidí, Izrael pojímal sionismus, kdy jediným cílem jeho představitelů bylo přesídlení Židů do Palestiny a vybudování a udržení židovského státu, tzv. pull faktor.

Z pohledu světových dějin, nucených migrací proběhla celá řada, zejména ve 20. století, stačí připomenout vystěhování se Židů do nově vzniknuvšího Státu Izrael, nebo dále 7 milionů muslimů, kteří byli nuceni opustit Indii, tzv. push faktory a to kvůli vzniku nezávislosti v roce 1947. Několik milionů Židů emigrovalo do Izraele, odkud odešlo asi 650 tisíc Arabů. Stejný počet Židů byl současně vypuzen z okolních arabských států. V letech 1947–1948, po vyhlášení nezávislosti Indie, muselo kolem 7 milionů muslimů odejít do Pákistánu a přibližně stejný počet Indů a Sikhů naopak muselo odejít z Pákistánu do Indie.

Podle Uherka (2016), i carské Rusko vyvíjelo aktivní kolonizační politiku. Mezi 18. až 19. stoletím podnikalo různé kroky, aby na své území přilákalo, technologicky vyspělé loajální obyvatelstvo, tzv. pull faktory. V letech 1941 na tomto území žilo přibližně půl milionu etnických Němců, ti byli po napadení Sovětského svazu Německem, násilně deportováni do Kazachstánu nebo na Sibiř nebo do dalších zemí střední Asie, na základě push faktorů. Někteří Němci se z Ruska stěhovali také do Kanady, USA nebo do dalších zaoceánských destinací. V 60. letech 19. století došlo v Rusku k další velké kolonizaci, která přilákala, mimo jiné, přibližně 16 tisíc Čechů.

Již od starověku byl velký zájem Evropanů o mimoevropské destinace. Evropa byla také hojně dobývána ze strany asijských skupin. Pro Evropu mělo zásadní význam objevení amerického kontinentu a jeho osídlování, které odčerpávalo přebytek obyvatelstva. Díky tomuto kroku migrace, nedošlo v Evropě k přelidnění, jako tomu bylo v řadě asijských oblastí. Tuto funkci plnila později i Austrálie. Přesuny obyvatel proběhly i mezi Indií a jižní Afrikou, kam byla dovážena pracovní síla z Asie, tzv. pull faktory.

Obrázek 2: Imigrace do USA z Evropy a ostatních kontinentů v letech 1820–1989

Zdroj: Tindall, Shi, 1996

Jak vyplývá z Obrázek 2, migrační vlna z Evropy kulminovala na přelomu 19. a 20. století. V tomto období odešlo do USA asi 130 tisíc Poláků, ale i mnoho Čechů. V meziválečném období stoupl zájem o vystěhování do Austrálie. V roce 1960 v USA, tvořili Evropané asi 75 % populace narozené v zahraničí, ale v roce 2014 to bylo již jen 11 %, což je zhruba necelých 5 milionů z necelých 43 milionů obyvatel USA. Z tohoto důvodu má řada evropských států právě v USA největší zahraniční menšinu. V současné době žije v zahraničí kolem 2 205 500 etnických Čechů, z toho jich žije odhadem 1 703 000 v USA a 120 tisíc v Kanadě. Od roku 1820 až do roku 1910, imigrace v Evropě postupně stoupala oproti imigraci v ostatních kontinentech, avšak od roku 1940 imigrace v Evropě značně poklesla a začala růst v ostatních kontinentech.

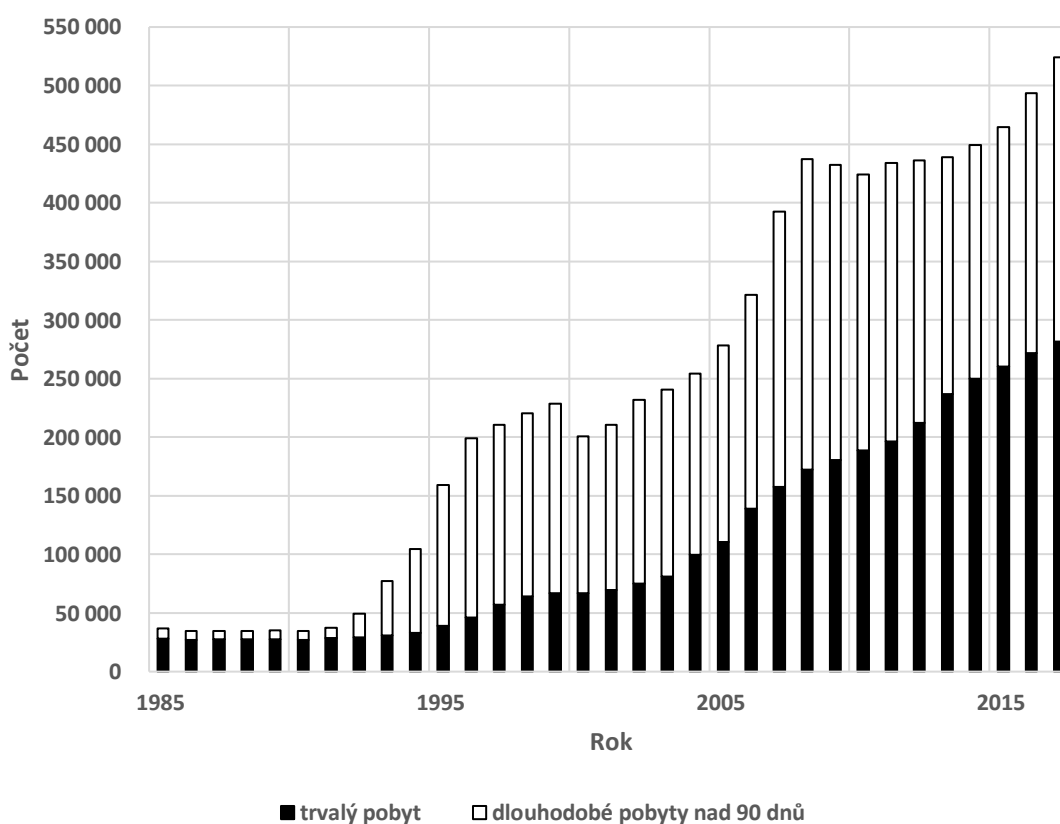
2 MIGRACE A MIGRAČNÍ POLITIKA V ČR

Česká republika jako součást EU, musí stejně jako EU reagovat na migraci a proto má ČR svou migrační politiku. Stejně tak se musí vypořádat s nelegální migrací a řešit integraci migrantů do společnosti.

2.1 Zásady migrační politiky a vliv migrace na ekonomiku a společnost ČR

Migrační politika spočívá v tom, že se státy musí o uprchlíky a pronásledované osoby postarat a koordinovat usazování osob. Téma přistěhovalectví se stalo aktuálnější v době, kdy se Česká republika začlenila do Evropské unie 1. května 2004. Členstvím v EU, začala být ČR více přitažlivá jako cílová imigrační země. Migrace má v ČR velký vliv na ekonomiku země, její sociální systém a zaměstnanost.

Jak si lze uvědomit z Obrázek 3, migrace do České republiky, v okamžiku kdy ČR vstoupila do EU, neustále roste. Zároveň roste i počet cizinců, kteří se v ČR trvale usazují.

Obrázek 3: Vývoj počtu cizinců v ČR podle typu pobytu v letech 1985–2017

Zdroj: ČSÚ

Dle Baršových (Baršová, Barša, 2005), se Migrační politika začala de facto v ČR rozvíjet až po roce 1990. Do tohoto mezníku Československo migrační politiku řešit nepotřebovalo. Do západních zemí emigrovala pouze část osob. Před rokem 1990 bylo určité zpeřtení migrační politiky snad jen uzavření mezistátní smlouvy o krátkodobé imigraci mezi Československem a Polskem, Kubou, Vietnamem, Angolou, Mongolskem, KLDR a dalšími zeměmi RVHP. Asi zásadním mezníkem v migrační politice byly především změny na poli politického systému tehdejšího Československa. S tím bezesporu souvisely i legislativní změny.

Samo Ministerstvo vnitra ČR člení vývoj migrace do několika období. Období 1990–1996 lze definovat jako období určité politické euforie, vzhledem k tomu, že neexistovalo mnoho legislativních zábran při vstupu cizinců do země. Imigrační politiku v té době řešil poměrně zastaralý zákon č. 68/1965 Sb., *o pobytu cizinců* a tento zákon dost dobře nekorespondoval s tehdejší situací. První změny v imigrační politice nastaly a v souvislosti s vydáním zákona č. 123/1992 Sb., *o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky*. Až vydáním tohoto zákona byl nově zaveden institut dlouhodobého a trvalého pobytu. Toto období bylo celkem liberální, byla zrušena vízová povinnost vůči mnoha zemím.

V dalším následujícím období 1996–1999 docházelo k přehřátí ekonomiky a následoval ekonomický propad, vzrostla nezaměstnanost. Legislativa země se postupně začala přizpůsobovat standardům Evropské unie, jako bylo vízová povinnost vůči třetím zemím a související schengenský systém. Následně došlo k přijetí zákona č. 325/1999 Sb., *o azylu* a zákona č. 326/1999 Sb., *o pobytu cizinců na území České republiky*. V důsledku těchto změn došlo na začátku roku 2000 ke krátkodobému snížení počtu imigrantů.

Od roku 1999 začaly vznikat programy zaměřené na specifické země a jejich vzdálenější část obyvatelstva a tyto programy vycházely z projektů západních zemí. Tyto programy byly schváleny v roce 2002 a následně se potom týkaly občanů Chorvatska, Bulharska, Kazachstánu, Srbska, Černé Hory, Kanady a od roku 2006 i Ukrajiny. Následovala politika návratové imigrace. Program byl zaměřen na české komunity ve východních zemích, důvodem bylo zlepšení jejich sociální situace. Se vstupem ČR do EU v květnu 2004 došlo zásadním způsobem ke změně imigrační politiky. Česká legislativa musela začít respektovat právo volného pohybu osob občanů členských zemí EU v rámci tohoto společenství.

Dle Uherka (2016), se ČR za posledních 25 let vypořádala relativně dobře s několika migračními vlnami. Patří sem konflikty na Balkáně, války v Bosně a Hercegovině a v Kosovu, dále na Kavkaze, patří sem ekonomicko-politické propady a střety v některých

zemích bývalého SSSR. Jednalo se o imigranty, kteří pocházeli z odlišného socio-kulturního prostředí, ale i tak jejich integrace zde proběhla bez větších obtíží. Současně vedle těchto národností, žijí v ČR i občané třetích zemí, jako je Irák, Sýrie, Afghánistán a i v těchto případech proběhlo soužití s českou majoritou, téměř poklidnou cestou.

Dle Ministerstva vnitra, Česká republika prošla od svého vzniku samostatnosti v oblasti migrace zásadním vývojem. Na přelomu 20. a 21. století se ČR stala zemí, která je pro cizince migrující za prací a obchodem cílovou zemí pro dlouhodobé nebo trvalé usazení. V roce 2003, usnesením č. 55 ze dne 13. ledna 2003, přijala vláda ČR základní koncepční materiál v oblasti migrace, s názvem Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců. Tento materiál vymezuje směr migrační politiky České republiky.

Ministerstvo vnitra ČR uvádí zásady, které vyjadřují vůli České republiky aktivně a zodpovědně respektovat závazky plynoucí z mezinárodních úmluv, smluv a doporučení, která se zabývají migrační politikou. Prioritou v oblasti migrace je formulace účinných opatření, která budou aktivně podporovat řízenou legální migraci a zároveň minimalizovat nelegální migraci. Základem politiky legální migrace je přijímání ekonomických migrantů a je nutné se jí zabývat na evropské úrovni, aby mohlo dojít k jejímu výraznému rozvinutí. Legální migrace vychází z Haagského programu z roku 2004.

Dokumentem, který navazuje na Haagský program, je Stockholmský program, a dokumentem, který by měl navazovat na Stockholmský program je tzv. Post-stockholmský program. Tento poslední, v oblasti legální migrace klade důraz především na propojenost migrace s ostatními oblastmi politiky EU, ve spolupráci v oblastech migrace a to zejména zaměstnanost, vzdělávání, vývoj a obchod. Dokument se současně zaměřuje i na oblast podpory ve zvyšování uznávání zahraničních kvalifikací a odborných dovedností a bezesporu i na důslednou implementaci již přijatých předpisů EU. Jedním ze základních pilířů systému ochrany představuje společná vízová politika všech členských států schengenské spolupráce.

Ministerstvo vnitra ČR uvádí cíl vízové politiky, který je co největší sjednocení vízové a konzulární praxe při vstupu občanů třetích zemí, podmínky pro jejich vstup a pobyt a zabránění vstupu těm, kteří by jakkoliv ohrozili bezpečnost a veřejný pořádek. Vízová politika EU upravuje oblast krátkodobého pobytu, tj. pobyt občana třetí země na území Schengenského prostoru, který nesmí v součtu přesáhnout tři měsíce a to během půlroku od prvního vstupu na území Schengenského prostoru. Byla vydána řada pravidel uplatňovaných jednotlivými členskými státy, mezi nimi zejména jednotný seznam zemí,

jejichž státní příslušníci potřebují pro vstup na území členských států vízum, a naopak zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

Občané států, kterých se vízová povinnost tedy netýká, mohou vstoupit a krátkodobě. ČR, stejně jako mnoho dalších členských států, vyžaduje krátkodobá víza i v případě výdělečné činnosti. Krátkodobé, tzv. schengenské vízum, umožňuje svému volný pohyb po všech zemích Schengenského prostoru a je vydáno pouze při splnění všech stanovených podmínek.

Pro dlouhodobý pobyt spojený s výkonem vysoce kvalifikovaného zaměstnání, dle ustanovení § 42i zákona č. 326/1999 Sb., *o pobytu cizinců na zemi České republiky*, se používá pobytový institut, modrá karta. Tato modrá karta opravňuje cizince k pobytu na území ČR a zároveň k výkonu zaměstnání, cizinec již pak nepotřebuje zvlášť pracovní povolení.

Pokud cizinec na území ČR hodlá pobývat po dobu delší než 3 měsíce a bude zaměstnán na pracovní pozici, která vyžaduje vysokou kvalifikaci, jež podle zákona o zaměstnanosti může být obsazena cizincem, který není občanem Evropské unie, je oprávněn požádat o vydání této modré karty. O vydání modré karty rozhoduje ministerstvo vnitra a to ve lhůtě 90 dnů.

2.2 Nelegální migrace v ČR

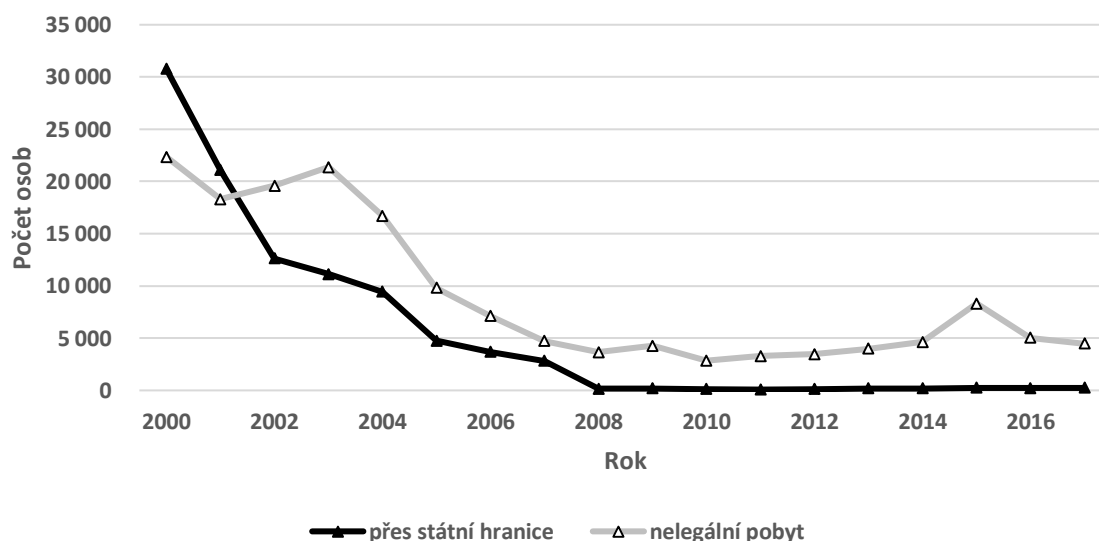
Dle Ministerstva vnitra je nelegální migrace, podle odboru azylové a migrační politiky, vnímána jako neoprávněný vstup na území České republiky, nebo také jeho neoprávněné opuštění, ale může to být také neoprávněný pobyt na území našeho státu nebo pobyt, který je v rozporu s účelem, pro který bylo vydáno takové pobytové oprávnění.

Nelegální migrace vyžaduje v každém směru důsledný a flexibilní přístup, jak ve vztahu k potírání nelegální migrace, tak samozřejmě i ve vztahu k návratům cizinců, kteří nelegálně pobývají na území našeho státu. Nelegální migrace může v cílových zemích zásadním způsobem ohrozit vnitřní stabilitu toho daného státu a jeho bezpečnostní situaci. Právě z těchto důvodů jsou opatření v oblasti potírání nelegální migrace jedním z klíčových témat řešených v rámci migrační politiky našeho státu.

Carens (2016) tvrdí, že: „*Můžeme proto říci, že ilegální imigrace je druhem zlodějství, za které by ti, kteří zákon porušují delší dobu, měli dostat přísnější trest - a nikoliv právo zůstat v zemi.*”

Nelegální migrace není pouze rizikem bezpečnostním v národním měřítku, je to problém mezinárodní a celosvětový. Nelegální migrace vyvolává ohrožení vnitřní stability země a bezesporu ohrožuje bezpečnostní situaci v cílové zemi, ale i v zemích tranzitních. K nejvíce ziskovým aktivitám v rámci organizovaného zločinu patřilo v minulosti a stále patří organizování nelegální migrace a obchod s lidmi.

Podle Obrázek 4, zveřejňují Ministerstvo vnitra ČR a PČR každoročně údaje o počtech zjištěných osob, ale jedná se pouze o zlomek nelegální migrace občanů třetích zemí přes a na území ČR, ale konkrétní čísla lze jen těžko odhadnout. Část migrantů stále nebývá odhalena, a to jak v ČR, tak i na území jiných členských států EU. Na poli nelegální migrace, vedle rostoucího organizovaného zločinu, vnímá mezinárodní společenství, jako velmi vážnou bezpečnostní hrozbu především nárůst aktivit různých teroristických skupin.

Obrázek 4: Nelegální a legální migrace cizinců v ČR v letech 2000–2017

Zdroj: ČSÚ

Dynamika růstu migrující populace stále vzrůstá, dle statistik ročně přibývají 2–4 miliony migrantů. Na počátku 90. let 20. století bylo odhadem ročně ilegálních vstupů do západoevropských zemí kolem 210–310 tisíci, přičemž celkový počet ilegálně žijících cizinců byl v západní Evropě tehdy odhadován v intervalu 3,5–5,5 milionu lidí. Velká část migrantů se i často stěhuje pouze do sousedních zemí a existuje i velká zpětná migrace. (Šišková, 2001)

V souladu se *Zásadami politiky vlády ČR* v oblasti migrace cizinců, byl Ministerstvem vnitra ČR vytvořen *Program podpory při potírání nelegální migrace*. Jedná se o nelegislativní opatření, které je zaměřené na oblast boje s nelegální migrací a vychází ze

základních premis Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 *o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí.*

Podle Ministerstva vnitra je základním cílem zajistit spolupráci mezi osobami, které obdržely v ČR pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, případně i pro jejich rodinné příslušníky a mezi orgány činnými v trestním řízení. Program byl nastaven tak, že jeho první fáze je zaměřena na detekování případných svědků, kterým jsou průběžně poskytovány informace o Programu, je prováděno právní poradenství a v některých případech i případná sociální a psychologická pomoc. Následná fáze je orientována na hladký průběh trestního řízení a podporu svědků, vše s cílem na jejich možnou sociální integraci a zapojení do běžného života v ČR.

2.3 Integrace migrantů do společnosti

Podle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj je migrace znakem společenského a ekonomického života napříč mnoha zeměmi, ale profil migrantských populací se značně liší. Dle Colliera (2017): „*Standardní otázka, kterou si ekonomové kladou v případě, že situace přináší vítěze a poražené, je, zda si vítězové mohou dovolit plně odškodnit poražené a pořádk se mít lépe.*” Dnes je už vyvinuta natolik sociální politika, že směřuje vždy k potlačení jevu chudoby.

Problém integrace si můžeme přiblížit na modelu Pestoffova trojúhelníku na Obrázek 5, který se dělí na tři části národního hospodářství (domácnosti, firmy, vláda), a to na:

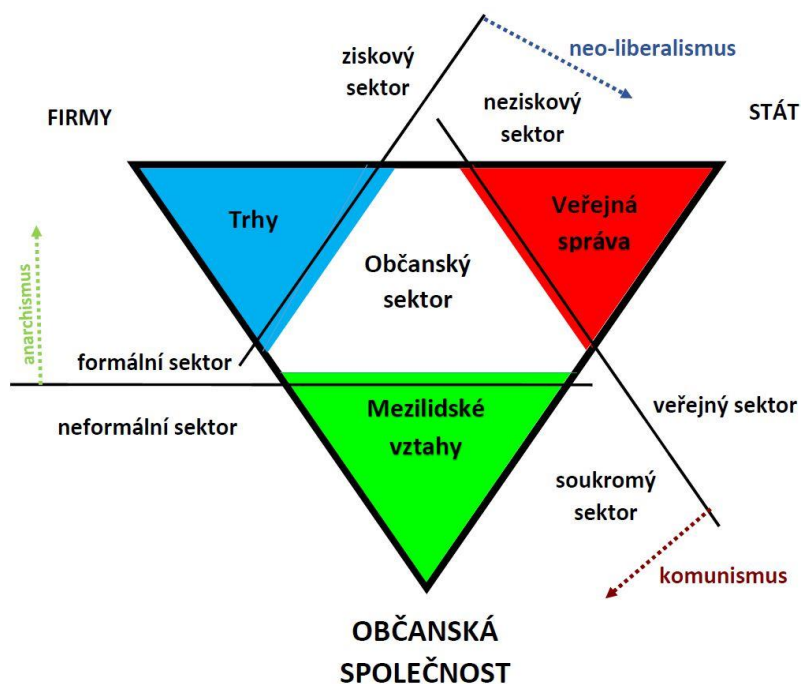
- formální a neformální sektor,
- veřejný a soukromý sektor,
- ziskový a neziskový sektor.

K těmto vrcholům trojúhelníku jsou přiřazeny skupiny aktérů určující politiku státu, které jsou mezi sebou vzájemně propojeny, a pro ekonomiku ČR je důležité, aby každý z nich fungoval. Mezi aktéry patří firmy, které se specializují přeměnou zdrojů na statky, pak občané (domácnosti), volící své zástupce do parlamentu kontrolující stát a stát, který ovládá pomocí veřejné správy.

Každý z těchto aktérů má kvalitativně odlišnou agendu. Domácnosti by byly schopné žít bez sociální, ekonomické a politické hierarchie a bez veškerých právních řádů, její hlavní ideologií je anarchismus. Firmy odmítají intervenci státu, jejich ideologií je neoliberalismus.

Stát může určovat, prostřednictvím eliminace trhů a „zotročením“ svých občanů, má ideologii komunismus. Potůček (2016) tvrdí: „*Společenská regulace je vytvářením životních (materiálních, právních, kulturně-ideových) podmínek lidí takovým způsobem, aby obracely činnosti lidí předpokládaným směrem.*”

Migrace znamená zvyšování počtu obyvatel a domácností, takto migrace ovlivňuje tři aktéry, které na migraci mají svůj vlastní názor. Povinností státu je zajistit ochranu a práva pro migranty i Čechy, aby nedocházelo ke konfliktům. Tímto se zabývá *Úmluva o právním postavení uprchlíků* z roku 1951, která definuje, kdo je uprchlík a jaká práva mají jednotlivci, co hledají azyl. Firmy mohou cizince vítat, neboť získají pracovní sílu, mohou přijímat více zakázek a tím mít i vyšší zisk. Firmám je jedno, zda bude práci vykonávat cizinec nebo Čech, pro ně je nejdůležitější výkonnost pracovníka. Občané (domácnosti) mohou mít obavy například, že jim cizinci berou práci, protože jsou ochotni pracovat za nižší mzdu. Naopak příležitostí pro občany může být migrace v případě demografického stárnutí populace, kdy se zmenšuje množství obyvatelstva v produktivním věku a zvyšuje věk obyvatel, je potřeba rozšířit sociální služby, atd. Na tento aspekt poukazuje OECD (OECD, 2019), s příchodem cizinců přichází i jejich kultura, což domácnosti mohou brát pozitivně, že na českém trhu se lze dostat například k jídlům, které bylo možno ochutnat pouze při zájezdu do ciziny. Cizinci mohou naši společnost svou kulturou obohatit.

Obrázek 5: Vztah trhu, státu a občanského sektoru jako regulátorů života společnosti

Zdroj: Potůček, 2016

Bez ohledu na to, kdo z výše uvedených aktérů vnímá migraci jako příležitost nebo hrozbu, má migrace značné dopady na společnost a ekonomiku. Je tedy migrace pro ekonomiku přínosem nebo zátěží? Migrace dopadá do tří ekonomických oblastí. Jde o dopady na:

- trh práce,
- veřejné finance,
- ekonomický růst.

Výzkum OECD (2014) ukazuje, že za posledních deset let, migranti představovali ve Spojených státech 47 % zvýšení pracovní síly a v 70 % v Evropě. Migranti, na trhu práce, zaplňují důležité mezery a to jak v rychle rostoucích, tak klesajících sektorech ekonomiky. Imigranti v dalších generacích už mají vyšší vzdělání než jejich rodiče. V Evropě migranti přispívají k větší pružnosti trhu práce. Co se týká veřejných financí, na ně mají pozitivní vliv a přispívají do ní, právě zaměstnaní migranti, protože odvádějí daně. Třetí oblastí je ekonomický růst, kde nedostatek pracovní síly zpomalují tempo svého růstu a zároveň rostou mzdy a s tím i konkurence schopnost ekonomiky.

Migranti přicházejí s dovednostmi a vědomostmi, kterými zpravidla přispívají k rozvoji lidského kapitálu přijímající země. A samotná migrace současně zvyšuje pracovní věk populace. Debaty jsou nezbytné pro navrhování politik a to v oblastech jakými jsou vzdělání a zaměstnanost. Zejména stárnutím obyvatelstva stoupá poptávka po migrantech kvůli nedostatku pracovní síly. Pracující migranti přispívají na trhu práce jak v nižších kvalifikovaných povoláních, tak ale i v těch více kvalifikovaných.

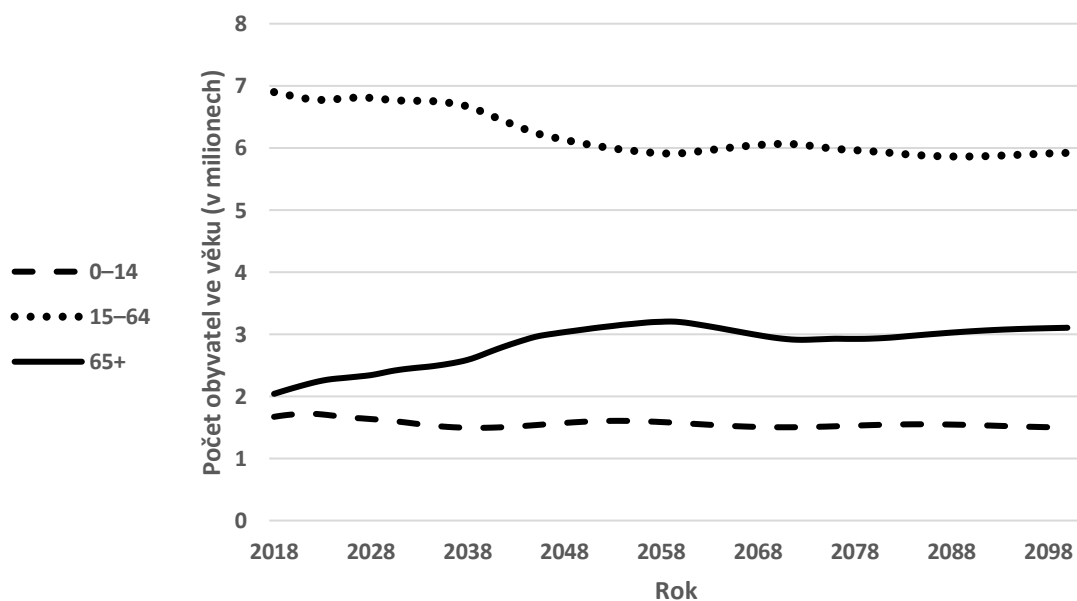
Migrace není vždy přímo řízena potřebami pracovní síly. Přistěhovalci hrají významnou roli v nejdynamičtějším odvětvích ekonomiky. Současně migranti představovali o čtvrtinu z příspěvků do nejsilnějších klesajících profesí v Evropě (24 %) a ve Spojených státech (28 %). V Evropě se jedná o profese zahrnující řemeslné a příbuzné řemeslné pracovníky. Ve všech těchto oblastech plní přistěhovalci potřeby zaměstnání tím, že se ujímají pracovních míst, která domácím pracovníkům přijdou neatraktivní, nebo postrádají kariérní vyhlídky. Nejenom v Evropě volný pohyb osob pomáhá řešit nerovnováhu na trhu práce. V Evropě se v důsledku rozšíření v letech 2004 a 2007 zvýšila pracovní mobilita.

Nedávná práce na fiskálním dopadu migrace pro celé evropské země OECD, stejně jako Austrálie, Kanada a Spojených státy poskytly nové a mezinárodní srovnávací důkazy. Jak dále uvádí studie OECD (2014), dopad kumulativních vln migrace, které přicházely

v posledních 50 letech v OECD zemích je v průměru téměř nulový a zřídka přesahuje 0,5 % z HDP buď pozitivním, nebo negativním výrazem. Dopad je nejvyšší ve Švýcarsku a Lucembursku, kde přistěhovalci poskytují veřejným obnosům odhadovaný čistý přínos ve výši přibližně 2 % HDP.

Přistěhovalci tedy nejsou vůbec žádnou zátěží pro veřejnou pokladnu a sociální systém, ale nejsou ani všelékem pro řešení daňových problémů. Ve většině zemí přistěhovalci přispívají více na placení daní a sociální příspěvky než na individuální dávky. Migranti, kteří jsou ochotni pracovat, mají i příznivější dopad na ekonomiku, než ostatní migrující skupiny, ačkoli dochází k určité konvergenci v průběhu času. Zaměstnanost je nejdůležitějším faktorem čistého fiskálního příspěvku migrantů, a to zejména v zemích se štědrými sociálními dávkami. Jedna z mnoha studií, která se zabývá dopadem migrace na ekonomický růst pro 22 zemí OECD v letech 1986 až 2006, ukazuje pozitivní, ale poměrně malý dopad lidského kapitálu přeneseného migranty na ekonomický růst.

ČSÚ v roce 2018 zveřejnil výsledky nové projekce demografického vývoje obyvatelstva v ČR a to do roku 2100. Z této projekce, dle Obrázek 6 vyplývá, že v budoucnu bude přibývat o jednu sedminu starobních důchodců a současně se bude i rodit méně dětí, ale navzdory tomuto by měl počet obyvatel zůstat přibližně stejný. Dle této projekce od 60. let 21. století by měl být každý třetí člověk v ČR senior. ČR bude postupně vymírat, ale obyvatel by nijak výrazně ubýt nemělo a to právě díky příchodu cizinců. Život obyvatel se bude dále prodlužovat.

Obrázek 6: Vývoj počtu obyvatel v ČR v letech 2018–2100

Na konci století by mužská populace měla mít naději žít téměř do 88 let a ženská populace by se mohla dožívat 91 let. To je o téměř deset let víc, než je tomu dnes. Tyto varianty je třeba chápat spíše jako pomyslné mantinely s ohledem na porodnost, migraci a další okolnosti. V projekci není promítnut vliv epidemie, ekonomické krize, války, objev nových léků či legislativní změny, neboť toto vše by mohlo počty výrazně ovlivnit. Migrace by měla stabilizovat velikost populace v produktivním věku. Střední varianta demografické projekce počítá s tím, že se do ČR přistěhuje ročně 26 000 cizinců.

V 80. letech minulého století na tento problém již upozornil Lutz: „*Navíc zejména díky velmi nízké plodnosti začínají mnohé bohaté společnosti (např. západoevropské) velmi výrazně stárnout a zatím nezodpovězena zůstává otázka, kdo v budoucnosti zajistí chod daných ekonomik a spokojený život stále početnějším generacím penzistů.*” (Šišková, 2001)

S tímto se ztotožňuje i Collier (2017), že imigranti jsou nutností, neboť stárneme. Problémy okolo stárnutí generací, je vlastně důsledek neschopnosti politiků. Neustále se zvedá věk odchodu do důchodu, ale v případě bohatší společnosti se naopak tato hranice může snižovat. Sice příliv imigrantů v produktivním věku může dočasně poskytovat společnosti finanční příjem, ale je to pouze dočasný proces, zatímco prodlužující se doba odchodu do důchodu je proces pokračující. V takovýchto případech by vláda měla průběžně snižovat deficit státního rozpočtu. Toto opatření ve většině případů bohužel nedělá. Poslední dobou bývá moderní používat argument, že přínos imigrantů potřebujeme, abychom vyvážili stárnoucí populaci. Další argument pro přijímání nových imigrantů je vyrovnávání nedostatku kvalifikovaných pracovních sil. I když je spousta výzkumů, které dokazují, že migrace je pro ČR důležitá, převážná většina obyvatel pokládá cizince spíše za problém pro stát, avšak je zřejmé, že se postupem času negativní názory proti cizincům snižují.

Proč vlastně migrace roste? Od začátku 1. světové války, měla většina států zavřené hranice. V 60. letech 20. století ještě žila většina lidí v zemi, kde se narodili, ale poslední půlstoletí se díky změně, ekonomické situace mezi jednotlivými státy, otevřela ještě větší propast. Na jedné straně je svět bohatý a na druhé chudý. Ekonomové vytvořili teorii růstu, chudý svět tento růst promeškal. V zemích s vyšším kapitálem jsou lidé produktivnější a to právě proto, že mají mnohem větší sociální kapitál. Chudé země tedy logicky mají málo kapitálu, ale na jeho nedostatku se určitě podílejí špatná hospodářská rozhodnutí, špatné geografické podmínky, negativní postoj k práci, nedostatek vzdělání.

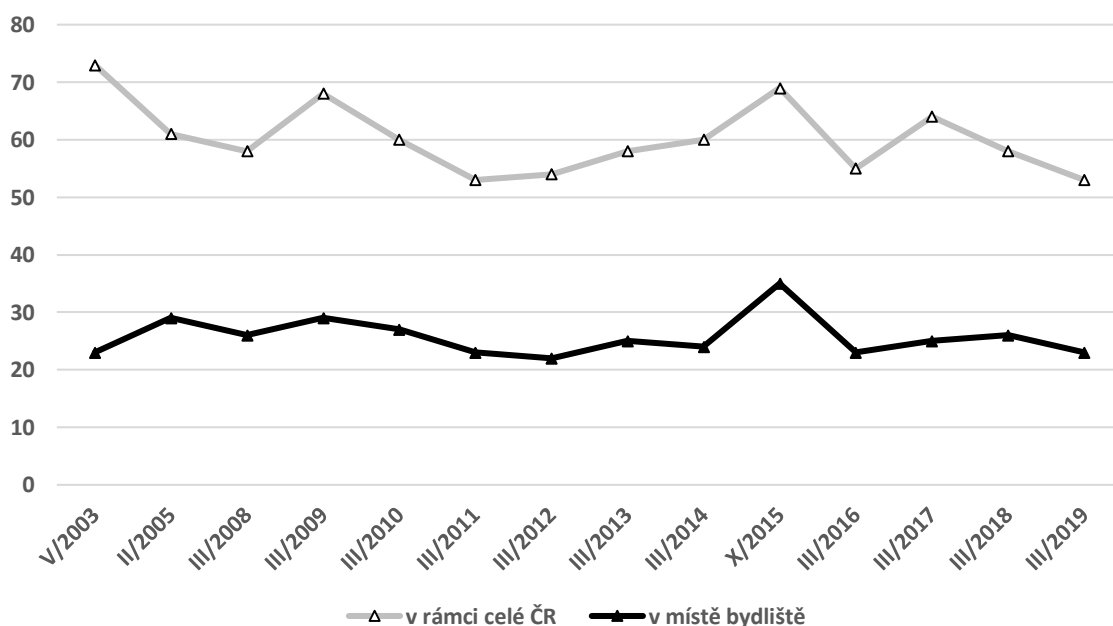
Česká společnost je podle výzkumů CVVM (Hanzlová, 2019) toho názoru, že by cizinci v ČR měli přebývat pouze krátkodobě, například kvůli studiu a praxi, což ve výzkumu uvedlo 82 % dotázaných, ale poté by měli odejít. Z postojů českých obyvatel vyplývá, že občané ČR preferují etnicko-exklusivistický model. Je otázkou, do jaké míry je tento model udržitelný v situaci demografického stárnutí populace. Část názorů, které mají Češi na cizince, odpovídá částečně existenci asimilačního modelu. Česká společnost by cizincům umožnila zůstat v ČR dlouhodobě pouze, pokud by se přizpůsobili jejím zvyklostem, což ve výzkumu uvedlo 74 % dotázaných respondentů.

3 MIGRACE: PŘÍLEŽITOST NEBO HROZBA?

Poté, co jsme si vysvětlili terminologii v oblasti migrace a ukázali jsme si základní demografickou situaci v ČR ve vztahu k doporučení OECD (2014), lze pomocí analýzy zodpovědět výzkumnou otázku, zdali je migrace pro ČR příležitostí nebo naopak spíše hrozbou. K tomu využijeme výzkum veřejného mínění CVVM, nezaměstnanosti a kriminality.

3.1 Postoje obyvatel ČR k cizincům ve výzkumech veřejného mínění

Více jak deset let provádí CVVM šetření, kde pokládá respondentům otázky týkající se migrace a postoje veřejnosti k cizincům. Jak vyplývá z obrázku 7, tak téměř 53 % dotázaných považuje nově příchozí národnosti za problém pro ČR jako celek. 39 % oslovených respondentů naopak uvádí, že cizinci, co přišli do ČR v posledních letech, problém nepředstavují.

Obrázek 7: Názory na cizince, kdo pokládá nově příchozí občany jiných národností za problém – časové srovnání (%)

Zdroj: CVVM

Jak uvádí výzkum CVVM (Hanzlová, 2019), lidé s vysokoškolským vzděláním a respondenti, řadící se na škále politické orientace k pravici (TOP 09 a ODS), zastávají názor, že cizinci nepředstavují žádný problém pro ČR. Naopak respondenti řadící se k levici (KSČM, ANO, SPD) mají opačný názor. Obdobných výsledků se došlo v případě vnímání

cizinců v místě bydliště respondenta, kdy spíše respondenti se středoškolským vzděláním tvrdili, že cizinci nepředstavují problém. Ze sociodemografických charakteristik, se v názorech neobjevují významné rozdíly.

Regionálně se v hodnocení občanů jiných národností v místě bydliště u této problematiky objevil rozdíl mezi občany Čech a Moravou, obyvatelé Čech uvádějí názor, že cizinci problém nepředstavují. Na Moravě jsou obyvatelé toho názoru, že přistěhovalci na daném místě nežijí. V regionálním členění vyšší podíl uvedených problémů s cizinci v místě bydliště zaznamenalo v kraji Ústeckém, Plzeňském a na Vysočině, nižší naopak v kraji Zlínském.

Výrazně méně často jako problém přistěhovalce jiných národností v místě bydliště označují obyvatelé z obcí do 2 tisíc obyvatel, ti také tvrdí, že cizinci v jejich lokalitě nežijí. Cizinci se tedy stěhují převážně do větších měst. Respondenti, kteří vnímají cizince v místě jejich bydliště jako problém, tak ve většině případů a to v 92 %, to je vnímáno i v rámci celé ČR, oproti tomu opačný názor má 34 % oslovených respondentů.

Zajímavý je i pohled vnímání problematiky cizinců v kontrastu s dalšími postoji české společnosti k občanům jiných národností. Respondenti, co mají mezi cizinci známé nebo přátele, tvrdí, že cizinci nepředstavují problém, stejně tak to je i u respondentů v místě jejich bydliště. Tedy mají-li Češi vlastní zkušenost s cizinci v místě svého bydliště, pak nevnímají přítomnost cizinců podle etnicko-exklusivistického modelu, aby v ČR cizinci pobývali krátkodobě a poté odešli.

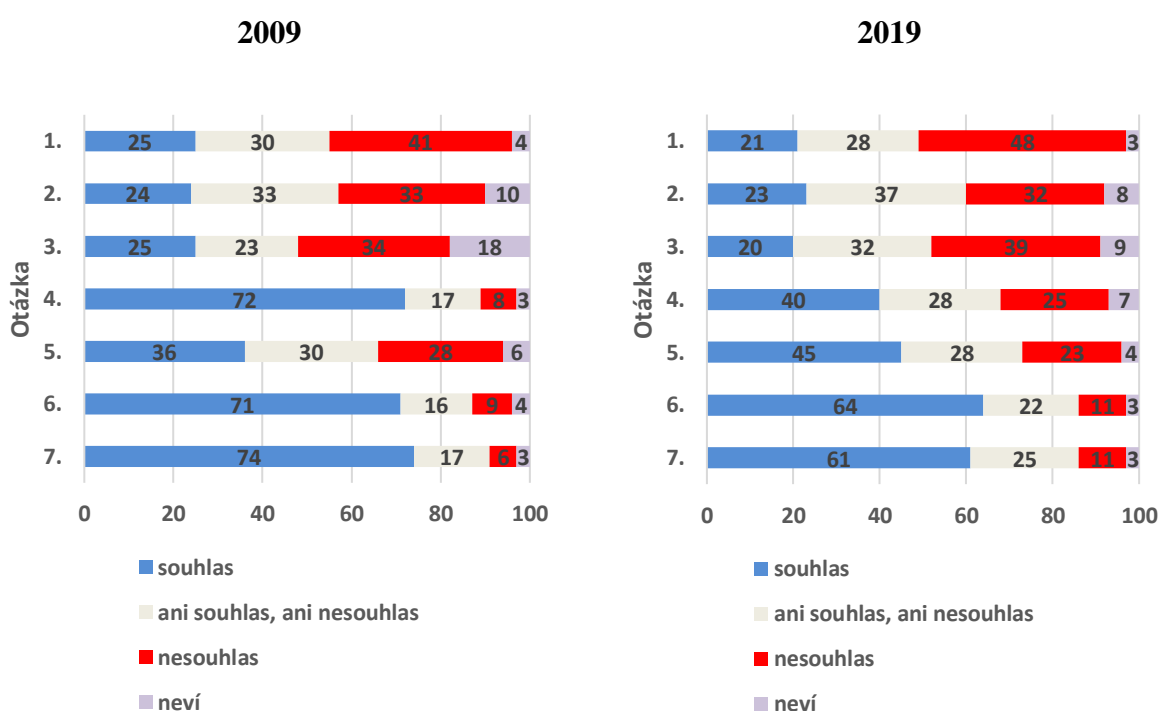
Co se týká otázky, zda by česká veřejnost zde chtěla cizince dlouhodobě, tak 83 % lidí uvádí, že by neposkytlo cizincům možnost dlouhodobého pobytu, pouze 10 % ano. Většina je toho názoru, že by cizinci zde měli setrvávat pouze krátkodobě, například v případě studia nebo praxe, ale následně by měli odejít, a nežít tu dlouhodobě.

Stejně tak lidé, co vnímají cizince jako problém, se přiklání k tomu, že by se cizinci měli naučit našim zvykům a tradicím, což například takový muslim nedokáže, naučit se jíst maso, vzhledem k tomu, že mu to jeho víra nedovoluje. Po té by pak z naší země spíše odcházeli. Když se v dlouhodobém vývoji podíváme na hodnocení, tak můžeme vidět, že oproti šetření z roku 2018 se snížil podíl respondentů, kteří považují cizince za hrozbu pro ČR na 53 %.

Závěrem lze říci, že pro příjem migrantů na území ČR jsou častěji lidé s dobrou životní úrovní vlastní domácností a lidé s vyšším vzděláním. Naopak proti migraci jsou občané s horší životní úrovní a lidé s nižším vzděláním, kteří uvažují podle etnicko-exklusivistického

modelu, aby zde cizinci bydleli jen krátkodobě kvůli například studiu a praxi a poté odešli nazpět.

CVVM se vedle svého šetření (Hanzlová, 2019) ptá respondentů na sedm otázek. První tři se ptají na přínosy cizinců pro občany a zbylé čtyři na rizika přítomnosti cizinců v ČR. Otázky týkající se přínosů cizinců pro občany se ptají, zda cizinci obohacují kulturu ČR, zda přispívají k rozvoji hospodářství a zda přispívají k řešení problému stárnutí populace. Otázky týkající se rizika cizinců pro občany se ptají, zda cizinci zvyšují celkovou nezaměstnanost, zda ohrožují způsob života občanů, zda znamenají zdravotní riziko a zda jsou příčinou nárůstu kriminality.

Migrace jako příležitost

1. obohacuje naši kulturu
2. přispívají k rozvoji hospodářství
3. přispívají k řešení problému stárnoucí populace

Migrace jako hrozba

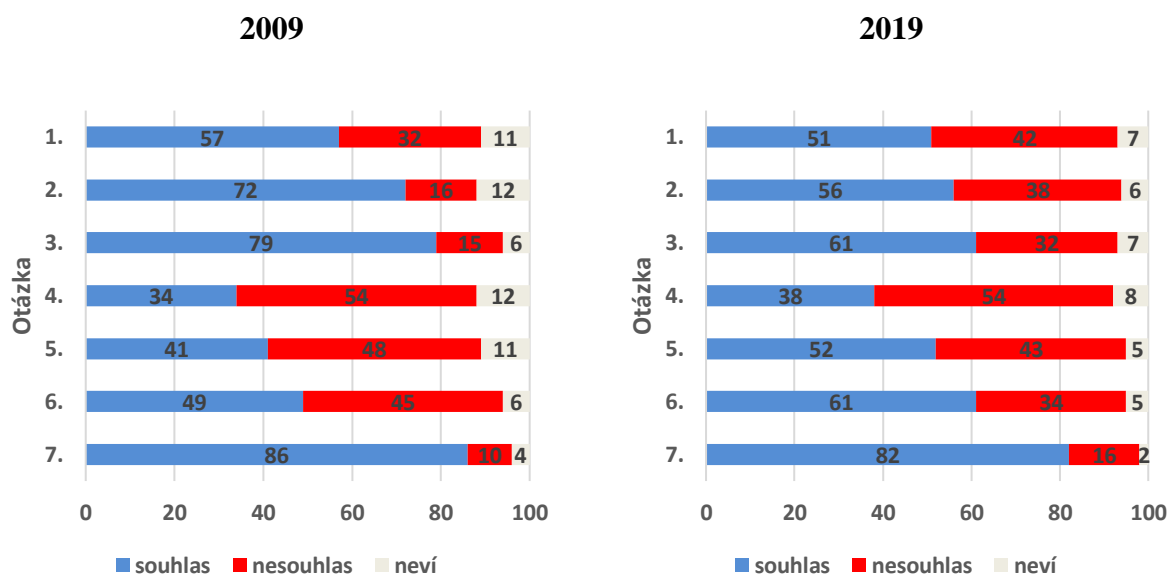
4. zvyšují celkovou nezaměstnanost
5. ohrožují náš způsob života
6. znamenají zdravotní riziko
7. jsou příčinou nárůstu kriminality

Obrázek 8: Názory na cizince dlouhodobě žijící v ČR v letech 2009 a 2019 (%)

Zdroj: CVVM

Jak lze vidět z Obrázek 8, postoje Čechů k cizincům se postupně mění. U výroku, zda cizinci přispívají k řešení stárnutí populace, 18 % dotázaných respondentů nedokázalo odpovědět, a tudíž nemělo jasno, zda s výrokem souhlasit či nikoliv. Stejně tak výrok, zda cizinci přispívají k rozvoji hospodářství, 10 % dotázaných nedokázalo zvolit svou odpověď souhlasu či nesouhlasu pro daný výrok. Názor dotázaných, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR přispívají k řešení problému stárnutí populace a že obohacují naši vlastní kulturu, se od roku 2009 spíše snížil a naopak narostl nesouhlas respondentů s těmito výroky. Výroky zda přispívají k rozvoji hospodářství. Podíl dotázaných, kteří souhlasí s výrokem, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR přispívají k rozvoji hospodářství, zůstává relativně stabilní. Souhlas s názorem, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR zvyšují celkovou nezaměstnanost, od roku 2009 do roku 2019 výrazně poklesl ze 72 % na 40 %. V otázce vnímání cizinců dlouhodobě žijících v ČR jako ohrožení našeho způsobu života, souhlas dotázaných od roku 2009 narostl o 9 %. Souhlas respondentů, že cizinci znamenají zdravotní riziko, byl v roce 2009 71 % a postupem let se snížil na 64 %. Názor dotázaných, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR jsou příčinou nárůstu kriminality, od roku 2009, kdy s výrokem souhlasilo 74 % dotázaných, do současnosti poklesl o 13 %.

Třetí výzkum CVVM (Hanzlová, 2019) se soustředí na push–pull faktory mezinárodní migrace do ČR. Z jakého důvodu by česká společnost umožnila pobyt cizincům v ČR. Dle Obrázek 9, první tři důvody spadají do push faktorů, zda by Češi umožnili pobyt cizinců kvůli pronásledování z náboženských, rasových, politických důvodů v jejich zemi, válce, hladomoru, přírodním katastrofám v jejich zemi a kvůli sloučení rodiny. Zbylé čtyři důvody spadají do pull faktorů, zda by Češi umožnili pobyt cizincům v ČR kvůli tomu, že se jim tu líbí a chtějí tu žít, kvůli zaměstnání, podnikání, praxi a studiu.

Push faktory migrace

1. pronásledování z náboženských, rasových, politických důvodů v jejich zemi
2. válka, hladomor, přírodní katastrofy v jejich zemi
3. sloučení rodiny

Pull faktory migrace

4. líbí se jim tu, chtějí tu žít
5. podnikání
6. zaměstnání
7. studium a praxe

Obrázek 9: Názory na cizince, za jakých důvodů umožnit pobyt cizincům v ČR v letech 2009 a 2019 (%)

Zdroj: CVVM

První tři otázky z výzkumu CVVM spadají do push faktorů, to jsou ty faktory kvůli kterým je cizinec nucen odejít ze své země. V tomto případě jde o důvod pronásledování z náboženských, rasových, politických důvodů v jejich zemi. V roce 2009 výzkum CVVM poukázal na to, že 11 % dotázaných se nemohlo rozhodnout, zda s tímto výrokem souhlasí či nikoliv, proto se rozhodli pro „nevím“, jelikož neměli jasný postoj. Do roku 2019 se však počet odpovědí „nevím“ snížil o 4 %. Výrok, zda umožnit pobyt cizincům z důvodu války, hladomoru, přírodním katastrofám v jejich zemi se nedokázala vyjádřit 12 % respondentů v roce 2009. Do roku 2019 se počty odpovědí „nevím“ snížily o 6 %, což ukazuje, že česká populace se ve svých názorech jasněji vyprofilovala. Třetím důvodem, který spadá do push faktorů je sloučení rodiny, tento důvod můžeme částečně pokládat také za pull faktor, jelikož spousta cizinců se z důvodu založení rodiny do ČR stěhuje.

Mezi pull faktorů lze také zařadit skutečnost, že se zde cizincům líbí a chtějí zde zůstat, kdy při výzkumu v roce 2009 se 12 % respondentů nedokázalo rozhodnout pro svou odpověď souhlasu či nesouhlasu. Do roku 2019 počet odpovědí „nevím“ poklesl o 4 %. Dalším důvodem je podnikání, u kterého se 11 % respondentů nedokázalo rozhodnout. V otázce, zda umožnit pobyt cizincům se dotázaní jasněji vyprofilovali, jak v roce 2009, tak i 2019. Ohledně důvodu umožnit pobyt cizincům kvůli studiu a praxi měli dotázaní nejvíce jasno.

Nejpříjemnějším důvodem, pro umožnění pobytu cizincům je studium a praxe, se kterým souhlasí 82 % dotázaných. Mezi další nejvíce přijatelné důvody spadá sloučení rodiny a zaměstnání, se kterým souhlasí 61 % respondentů a 32 % nesouhlasí. Nadpoloviční většina (56 %) českých občanů vyjádřila souhlas přijímat cizince z důvodu války, hladomoru nebo přírodních katastrofám, 52 % podnikání, kvůli náboženským, politickým a rasovým důvodům vyjádřilo souhlas 51 % dotázaných. Nejméně přijatelná možnost, že by se cizincům zde líbilo a chtěli tu žít. Takto postoje ČR potvrzují, že obyvatelé uvažují o migraci v duchu etnicko-exklusivistického modelu, aby zde cizinci pobývali jen krátkodobě a hned poté odešli. (Hanzlová, 2019)

3.2 Migrace jako příležitost

Obrázek 8 shrnoval postoje občanů ČR ve věci hodnocení migrace jako příležitosti nebo hrozby. Podle výzkumu CVVM (Hanzlová, 2019), za příležitost pro ČR lze pokládat první tři otázky, zda cizinci obohacují kulturu ČR, zda přispívají k rozvoji hospodářství a zda přispívají k problému stárnutí populace. Česká republika je jádrem Evropy a usazuje se zde velké množství kultur a skupin lidí, kteří naši vlastní kulturu obohacují. Stejně jako cizinci se mohou obohacovat z té naší kultury. Můžeme objevovat nové zvyky, jídla a další a nemusíme kvůli tomu do těchto zemí cestovat. Otázkou je to, zda si tuto příležitost uvědomují i občané Čech, protože podle výzkumů CVVM to poukazuje na to, že velká část populace takový názor nevlastní a 48 % si nemyslí, že by cizinci obohacovali kulturu Čech nebo by přispívali k problému stárnutí populace (39 %). Může to být tím, že lidé se bojí „bubáka“ ve skřini, který ve skutečnosti neexistuje, ale není nikdo, kdo by české občany obeznámil s pravdou a poskytl jim informace, že tu skutečně žádný „bubák“ není. A tím, že zde cizinci budou pobývat, budou čeští obyvatelé mít možnost v ČR žít a mít se dobře.

Z důvodu demografického stárnutí populace, je mezinárodní migrace nejlepším důvodem, aby se nesnižoval počet obyvatel a abychom zde v ČR měli do budoucna dostatek pracovní

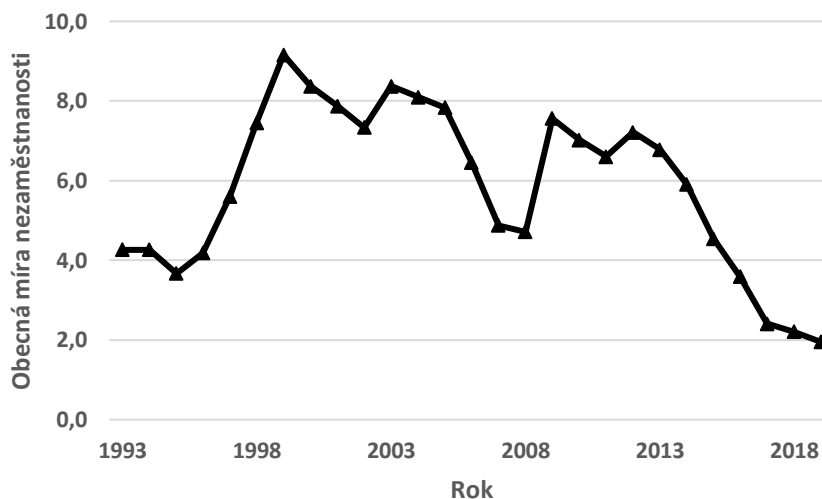
síly. Avšak 34 % české populace s tímto výrokem nesouhlasí a 18 % dokonce se nedokázalo rozhodnout, zda souhlasí či nikoliv, proto zvolilo odpověď „nevím“

Například, kdo se bude starat v pečovatelských domech o staré lidi. České obyvatelstvo nebude rodit dostatek dětí a bude přibývat více důchodců, o které je nutné se postarat, tudíž nebude nikdo, kdo by v pečovatelských domovech pracoval. Je nutné, aby do ČR přicházeli ti cizinci, kteří by byli ochotni v takových zaměstnáních pracovat za nižší mzdu. V současné době je v ČR velký nedostatek domovů pro seniory. Až jeden rok je v průměru čekací doba na jedno lůžko, senioři potom nemají kam jít. Proto je do budoucna důležité, aby se do ČR přistěhovali cizinci, kteří takovou práci budou dělat.

Závěrem lze říci, že česká populace si vlastně neuvědomuje, jaké jsou dopady demografické stárnutí ČR pro ekonomiku i pro ně samotné, proto o cizince nestojí. Je ochotna jim umožnit pobyt pouze dočasně, například za studiem a praxí, ale hned poté, aby odešli. Česká populace si myslí, že v ČR cizinci dlouhodobě žít nechtějí, ale opak je pravdou. Cizinci by v ČR chtěli zůstat dlouhodobě, proto také dle Obrázek 3 se počet dlouhodobých pobytů nad 90 dnů neustále zvyšuje.

3.3 Migrace jako hrozba

Pokud se podíváme blíže na výsledky výzkumu CVVM (Hanzlová, 2019) uvedené v Obrázek 8, zda cizinci zvyšují celkovou nezaměstnanost, zda ohrožují způsob života v ČR, zda znamenají zdravotní riziko a zda jsou příčinou nárůstu kriminality, musíme tyto postoje konfrontovat se statistikami. Například, pokud jde o zvyšování nezaměstnanosti, tak v současné době ekonomika pracuje na přirozené míře nezaměstnanosti. Jak vyplývá z Obrázek 10, nezaměstnanost za únor 2019 činila 2,0 % (ČSÚ, 2019).

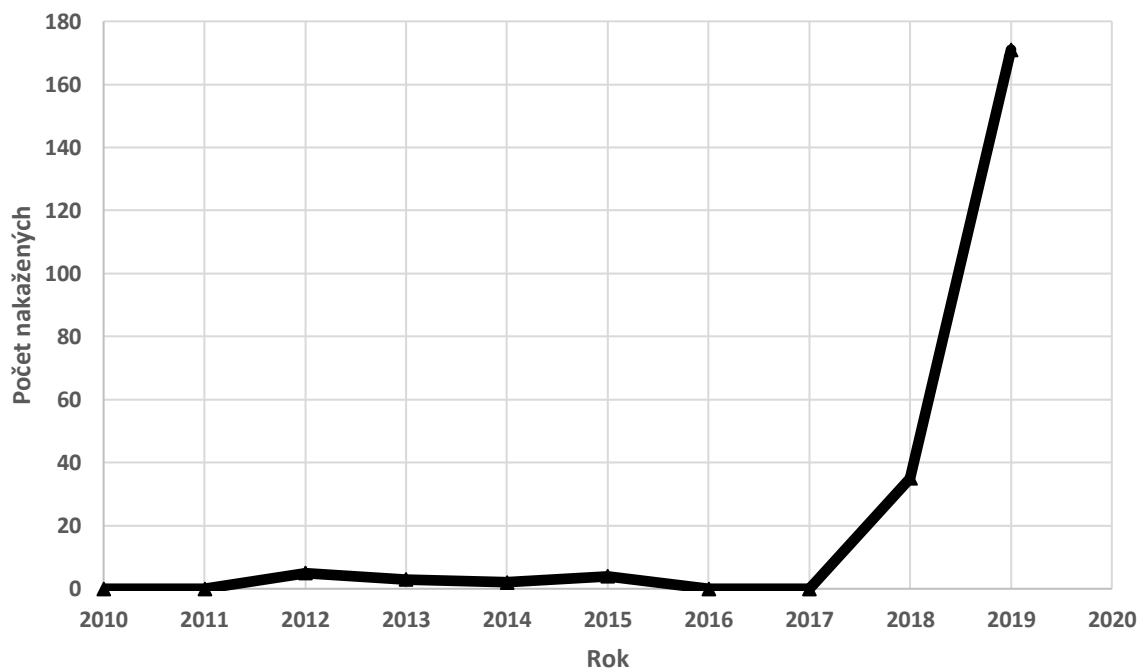

Obrázek 10: Obecná míra nezaměstnanosti 15–64 letých v letech 1993–2019 (%)

Zdroj: ČSÚ

Z výzkumu CVVM (2019) dále vyplývá, že téměř 64 % české společnosti je toho názoru, že cizinci znamenají pro ČR zdravotní riziko. Cizinci do ČR přinášejí různé nákazy. Mezi tyto nákazy se řadí např. virus HIV, který způsobuje smrtelné onemocnění AIDS, který byl zanesen do Evropy právě díky migraci. Migrační toky sebou přinesly celou řadu dalších infekčních nemocí jako černý kašel, tuberkulóza, plané neštovice, chlamydiové infekce, dáivý kašel, tyfus, malárie a další i nevléčitelné nemoci.

Od roku 2018 se rozšiřuje epidemie spalniček. Důvodem, proč se v ČR spalničky tak rozšířily, je ten, že zde poklesla proočkovanost obyvatel, a proto je pak velká pravděpodobnost, že se někdo nakazí tímto onemocněním. Státní zdravotní ústav (SZÚ, 2019), ve svých statistikách poukazuje na to, že počet nakažených do února 2019 dle obrázku 11 vzrostl na 171, což je oproti předchozím letům značný nárůst. Pokud uprchlíci cestují za hranici státu, je kvůli špatným životním podmínkám ohroženo jejich zdraví. Nemají dostatek zdravotní péče, jsou pod stresem a to snižuje jejich imunitu nebo pocházejí z oblastí, kde nejsou proočkováni. Nebezpečná je tedy nelegální migrace, pokud se nakažení jedinci dostanou nelegálně za hranice ČR bez zjištění jejich nemoci a následné zdravotní péče, je velká pravděpodobnost, že tento jedinec bude nemoc šířit nekontrolovatelně dál.

Obrázek 11: Počet hlášených případů spalníček v letech 2010–2019

Zdroj: Státní zdravotní ústav

Zhruba 45 % české společnosti si myslí, že cizinci ohrožují způsob života a jsou příčinou nárůstu kriminality. Kriminalita se však v ČR pohybuje na historických minimech. Zatím co počet kriminálních zjištěných činů v roce 2005, v prvním roce členství ČR ve společném evropském prostoru, činil 344 060 (ČSÚ, 2010), v roce 2017 to bylo pouze 202 303 (ČSÚ, 2018). Pokud srovnáme celkovou kriminalitu a kriminalitu cizinců zjistíme, že počet kriminality cizinců oproti celkové je značně malý. Je otázkou, jakou motivaci by cizinci měli k páčání trestné činnosti, vždyť pokud cizinec spáchá trestný čin k trestu odnětí svobody v délce převyšující tři roky, je jeho pobyt v ČR okamžitě ukončen. Proto mají cizinci důvod, aby žádnou kriminalitu nepáchali, pokud chtějí v ČR dlouhodobě zůstat.

3.4 Migrace a kriminalita v ČR

Kriminalita těsně souvisí s migrací. Podle Šiškové se netýká pouze Romů, ale jakékoliv minority v naší společnosti a nese sebou velkou řadu rizikových faktorů. Obecně platí, že minority mají, až na některé výjimečné případy, až několikanásobně vyšší míru kriminality na území nové země, než má majoritní obyvatelstvo. Kriminalita u těchto minorit, je i uměle zvyšována tím, že její členové jsou pod větším dohledem policie a majority a proto se o této trestné činnosti více mluví a ví.

Podle Šmída a Kupky (2011), etnicky český organizovaný zločin nikdy nebyl zásadně viditelný. ČR nezaznamenala žádnou výraznější migrační vlnu do jednoho místa, kde by se následně vytvářela etnická ghetta. Česká kriminální společenství nikdy nevycházela z nějakých hlubších historických kriminálních subkulturních tradic. Po rozpadu východního bloku zaplnily český prostor organizované kriminální skupiny z jiných etno-kulturních oblastí, jako je Albánie, oblast bývalé Jugoslávie, Ruské federace, Arménie, Gruzie, Ukrajiny, Vietnamu a arabských zemí.

Zásadní zvrat v kriminalitě ČR nastal v 80. letech v době éry tzv. veksláků. Toto prostředí se průběžně propojovalo. Po pádu komunistického režimu se metropolitní galerka adaptovala a pokusila se, ekonomický a sociální kapitál, nabytý v 80. letech, kapitalizovat. Někteří zůstali i nadále u ilegální činnosti a jiní prošli změnou sebeidentifikace ve vše zahalující pojem „podnikatel“. Ilegální aktivity se týkaly zejména krácení spotřebních daní, nelegální dovoz a vývoz cigaret a alkoholu, obchodování se zbraněmi, prostituce a obchod s drogami, který vedl ke kontaktům s cizojazyčnými kriminálními skupinami na území ČR. V období po roce 2000, v souvislosti s plánovaným vstupem do EU, došlo ke stabilizaci a zvýšil se veřejný zájem o aktivity podsvětí. V tomto období působilo na poli organizovaného zločinu na území ČR několik zahraničních skupin. Pokusím se některé z nich zmínit. Jednou z nich byla Čečenská a dagestánská skupina, zabývala se převážně vydíráním a jinými typy násilné činnosti, majetkovou trestnou činností a organizováním nelegální migrace.

Dle Šmída a kupky (2011) v 90. letech se ve větší míře v ČR usadily, arménské a gruzínské skupiny, organizovaného zločinu. Arméni jsou známy svým velkým zvykem, migrovat a vytvářet migrantské kriminální komunity. V českých zemích se usazují ve velkých městech a používají spíše nepřímé násilí a to většinou tehdy, pakliže selže první nástroj, korupce. Jinak se specializují na ekonomickou kriminalitu. Mnozí z nich jsou také správci majetků jiných postsovětských zločínů, kteří na území ČR pouze investují.

Od počátku 90. let 20. století, v rámci legální a nelegální migrace, začaly na území ČR působit organizované ukrajinské skupiny, specializující se na násilnou trestnou činnost. Většina těchto příchozích byli etničtí Rusové. V té době, tato ukrajinská menšina, tvořila po Slovácích, druhou etnickou menšinu, působící na území ČR. Zaměřili se i na české cíle, kterými bylo organizování prostituce, obchod s narkotiky a zbraněmi. Posléze pronikli i do legální ekonomiky a do části české administrativy.

Díky nemalé kulturní a jazykové blízkosti, existovaly různé česko-ukrajinské vyděračské party. České ženy a dívky se propůjčovaly k fiktivním sňatkům za úplatu. Zajímavá je

i postava Rusa Andreje Korpljakova, který je dle BIS, nejvýraznějším představitelem postsovětských skupin u nás. Krom karlovarských aktivit, působil i nějaký čas v Praze.

Z Balkánských skupin organizovaného zločinu lze vzpomenout srbské nebo chorvatské skupinky, z etnického pohledu většinou Albánci nebo bosensští muslimové. Motivací k odchodu ze země a k páchání zločinecké činnosti, byly pro většinu chudé poměry a socioekonomické hledisko, zvláště pro kosovské Albánce. Tito měli velmi silné vazby na turecké gangy a v některých momentech ovládali většinu Evropy, co se distribuce a pašování heroinu týče. Postupem času to byl i kokain a další drogy. Jejich působení bylo známé především v Brně, kde se zabývali prostitucí, hazardem, lichvou a praním špinavých peněz. Kosovsko-albánské skupiny tedy dominovaly v drogové scéně s nemalými vazbami na romské klany. Další balkánské skupiny, které se věnovaly na území ČR trestné činnosti, byly skupiny Bulharů. Typickým rysem pro ně bylo, že nutily k pouliční prostituci, v hojné míře své krajanky, Bulharky, Turkyně nebo Romky. Většina těchto žen byla k prostituci nucena násilím.

Po roce 1989 začal do ČR prostupovat i italský organizovaný zločin. Ačkoliv byl italský zločin nejvíce spojován s prostitucí, drogami a vraždami na objednávku, byly tyto aktivity zaznamenány spíše výjimečně, více se věnovali obchodu se zbožím z umělé kůže a stříbra, cílem byl dovoz a prodej nedostatkového zboží.

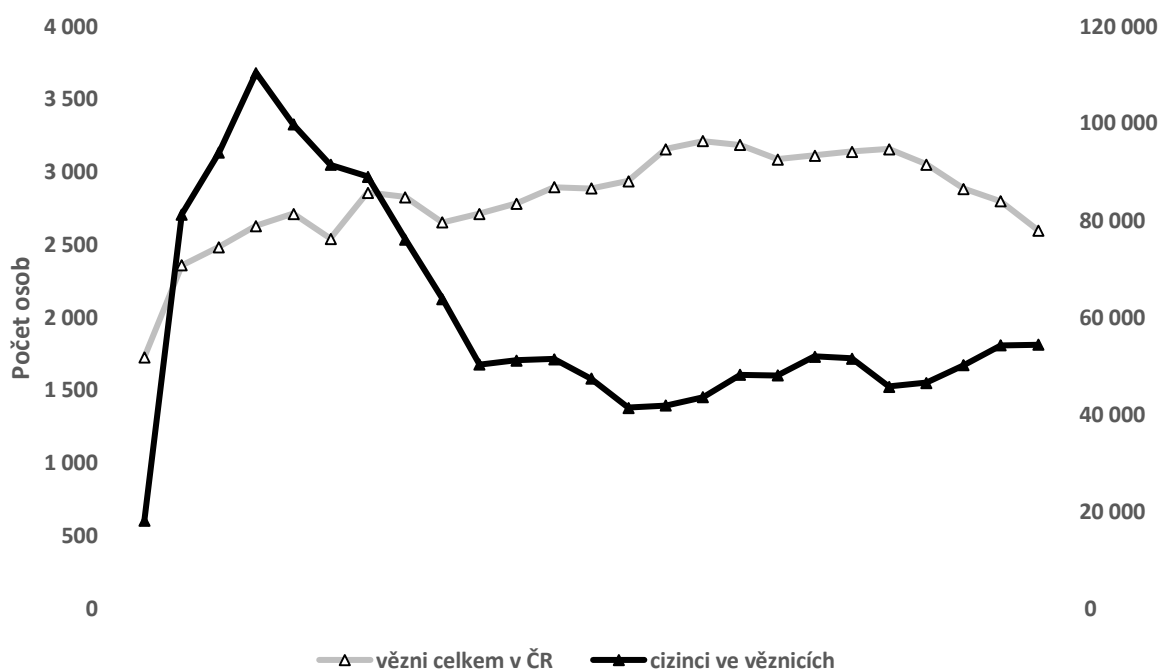
Dle Šmída a kupky (2011) dalším, donedávna opomíjeným etnikem, na scéně organizovaného zločinu v ČR, byli a jsou Vietnamci. Na toto téma vznikla celá řada výzkumů a studií. Vietnamský organizovaný zločin je nejvíce spojován s drogovou kriminalitou, s nelegální migrací a s ekonomickou kriminalitou, jako jsou padělatelské aktivity a daňové delikty. Notoricky známé jsou jejich velko-pěstírny marihuany. Distribuují s pervitinem, amfetaminem, heroinem a soustředí se vždy na uživatele dle současného tržního principu nabídky a poptávky.

Například podle Národní protidrogové centrály (2016) přišel v roce 2013 Celní pátrací úřad Hamburk ve spolupráci s Celní protidrogovou jednotkou Generálního ředitelství cel na kontejnerovou zásilku, která směřovala z Číny přes Hamburk až do České republiky. Zásilka obsahovala 26 tun pracího prášku a byla určena pro vietnamskou firmu, která sídlila v ČR. Při kontrole se zjistilo, že zásilka obsahovala také chemickou látku, která slouží k výrobě metamfetaminu. Později byly objeveny další dva kontejnery se stejnou látkou. Nalezené množství by pokrylo produkci 24 tun metamfetaminu, jehož prodejní cena by se vyšplhala na stamiliony.

Podle Šmída a Kupky (2011) na počátku 21. století, v oblasti prostituce, využívají Vietnamci české nebo ukrajinské ženy a nabízejí je i mimo asijskou komunitu. Vietnamské skupiny si v posledních letech najímají Čechy, jako řidiče a pro krytí svých pochybných firem používají české právníky. Již dlouhou dobu je z jejich strany využíváno fiktivních sňatků s Čechy a to buď za úplatu, nebo podílu na zisku.

Podle Bezpečnostní informační služby se ukrajinský organizovaný zločin po roce 2007 nijak zvlášť neprojevoval, neboť došlo k jeho oslabení. Skupiny přenesly nelegální aktivity do legálních a to na Moravě, ale později i do Prahy. Došlo k vysoké nezávislosti těchto skupin v ČR. Skupiny organizovaného zločinu se vyskytovaly také ve věznicích, kdy významným představitelům byly zasílány prostředky pro podplacení vězeňské služby a také využívání kontaktů, jak v zemi jejich původu, tak v ČR pro ovlivnění trestního řízení. V roce 2007 představovaly hrozbu skupiny z oblasti Kavkazu. Pro organizované zločiny byly známé skupiny z Balkánu a to převážně distribucí a prodejem drog, organizování nelegální migrace, padělání cestovních i řidičských průkazů.

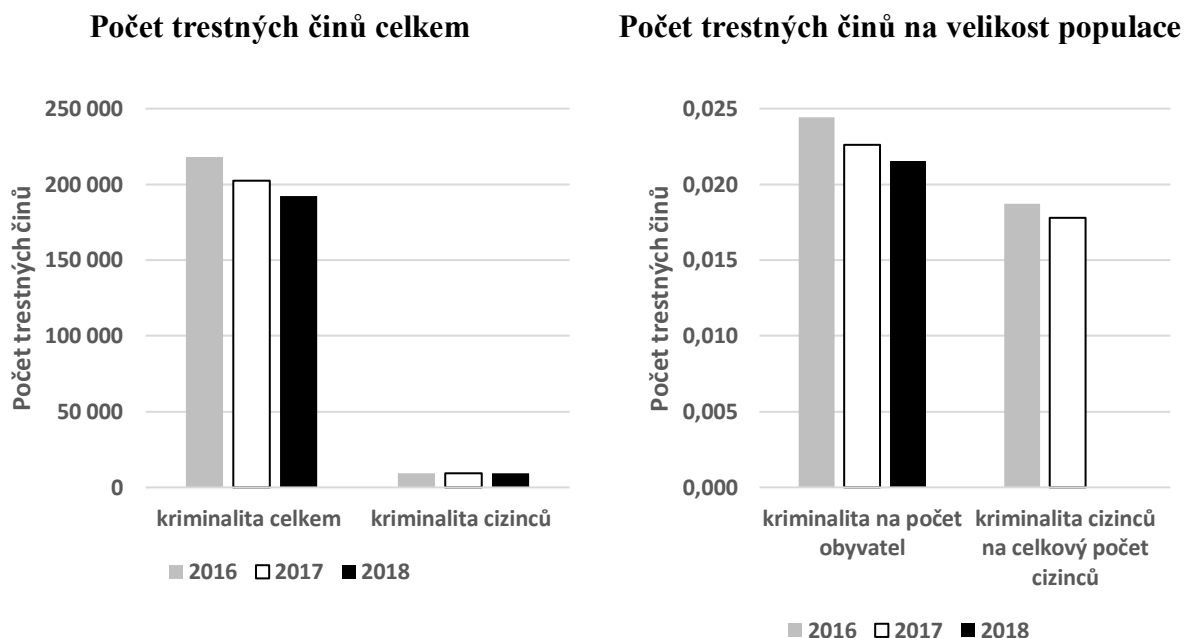
Většina české společnosti, je toho názoru, že cizinci sebou přinášejí větší kriminalitu a jsou pro ČR spíše hrozbou. Obrázek 12 ukazuje, že postupem času se celková kriminalita spíše snižuje a počet cizinců ve věznicích je oproti celkovým vězňům značně menší.

Obrázek 12: Počet vězňů celkem a cizinci ve věznicích v ČR v letech 1993–2017

Zdroj: ČSÚ

Pokud cizinec spáchá trestný čin k trestu odnětí svobody v délce převyšující tři roky, je jeho pobyt v ČR okamžitě ukončen. Proto mají cizinci důvod, se vyhnout páčání kriminality, pokud chtějí v ČR dlouhodobě zůstat. Z Obrázek 13 je patrné, že počet trestných činů klesá, avšak to se nedá říct o kriminalitě cizinců. Na velikost populace má kriminalita cizinců sestupný trend.

Obrázek 13: Srovnání celkové kriminality a kriminality cizinců v ČR v letech 2016–2018

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR

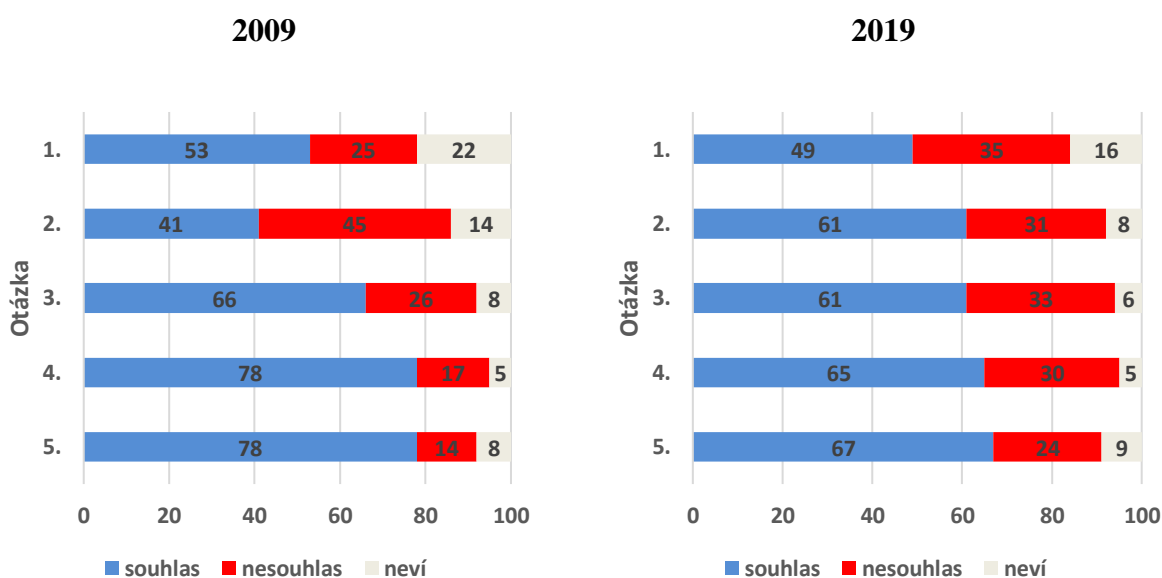
3.5 Migrace a zaměstnanost v ČR

Podle výzkumu CVVM (Čadová, 2019) za rok 2019, téměř polovina české veřejnosti je toho názoru, že je správné v ČR cizince zaměstnávat; 41 % české veřejnosti má opačný názor a 10 % dotázaných se pro svůj názor nemohlo rozhodnout. Výzkum potvrzuje, že současná podpora cizinců je mnohem vyšší, než byla v roce 2016, kdy podíl souhlasících od té doby vzrostl o 15 % a podíl nesouhlasících klesl o 16 %.

CVVM (Čadová, 2019) výzkum ukázal, že se zvyšujícím vzděláním českých občanů a lepší životní úrovni domácnosti se zvyšuje i souhlas se zaměstnáváním cizinců. Zaměstnávání cizinců více podporují vysoce kvalifikovaní odborníci nebo vedoucí pracovníci, obyvatelé Prahy, Jihomoravského a Pardubického kraje, lidé žijící ve větších městech, obyvatelé, kteří hodnotí současnou ekonomiku ČR jako dobrou. Naopak nesouhlas

se zaměstnáváním cizinců mají obyvatelé s nižším vzděláním, kteří hodnotí současnou ekonomiku ČR jako špatnou a obyvatelé se špatnou životní úrovní.

Jak ukazuje Obrázek 14, asi 67 % české veřejnosti je toho názoru, že zaměstnávání cizinců by se mělo omezit v oblastech s vysokou nezaměstnaností, 65 % dotázaných zastává názor, že levná pracovní síla ohrožuje zaměstnávání českých občanů. 61 % dotázaných souhlasilo, že při přijímání do práce by se měli upřednostňovat cizinci ze zemí EU před ostatními cizinci a měli by se zaměstnávat v profesích, o které čeští občané nemají zájem. Souhlas, že příliš cizího kapitálu zlepšuje situaci ČR na trhu práce, mělo 49 % dotázaných, nesouhlas 35 %. S tímto výrokem se 16 % lidí neumělo vyjádřit, zda souhlasí či nikoliv. Lidé, kteří si neumí na tyto otázky udělat svůj názor, nejsou zcela dobře informovaní o tom, že cizinci jsou pro ČR a její ekonomiku příležitostí nebo jsou ovlivněni médií a svým okolím.

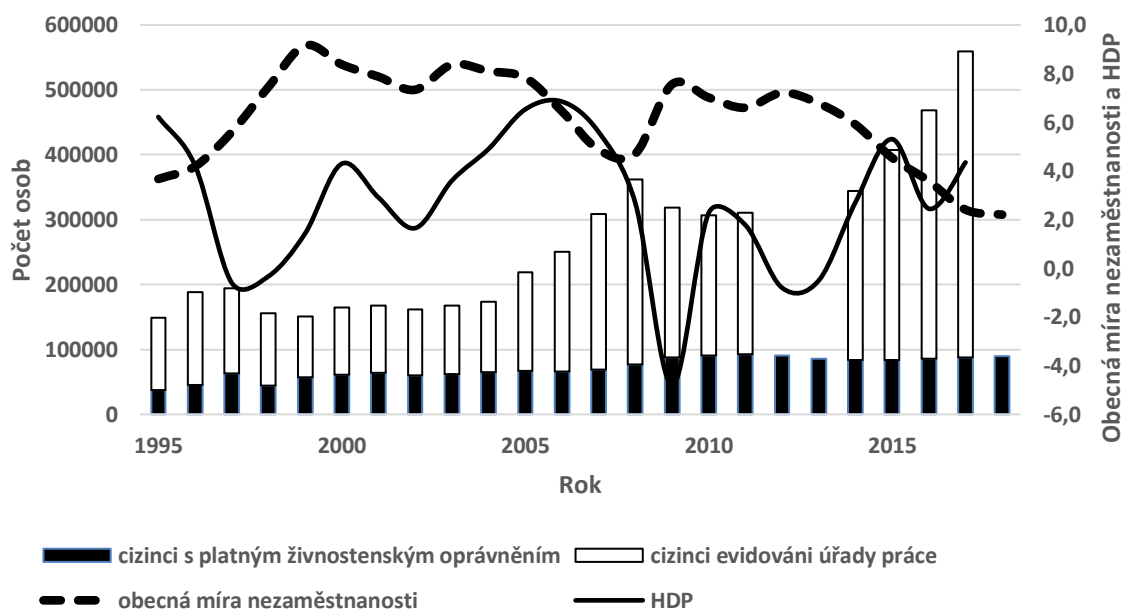
1. Příliv cizího kapitálu zlepšuje situaci na trhu práce ČR.
2. Při přijímání do práce je správné upřednostňovat cizince ze zemí EU oproti jiným cizincům.
3. Cizinci by se měli zaměstnávat jen v profesích, o něž občané ČR nemají zájem.

4. Levná cizí pracovní síla ohrožuje současné zaměstnávání českých občanů.
5. Zaměstnávání cizinců by se mělo omezit v oblastech s vysokou nezaměstnaností.

Obrázek 14: Názory na zaměstnávání cizinců v ČR v letech 2009 a 2019 (%)

Zdroj: CVVM

Obecně většina českých občanů zaujímá proti přítomnosti cizinců v ČR negativní postoj. Cizinci prý Čechům berou práci a představují tedy hrozbu. Při pohledu na Obrázek 15, však lze udělat opačný závěr.

Obrázek 15: Zaměstnanost cizinců v ČR podle postavení v zaměstnání v letech 1995–2018

Zdroj: ČSÚ

Jak je patrné z Obrázek 15, počet cizinců roste s klesající mírou nezaměstnanosti. Nárůst cizinců je dán zvyšující se poptávkou firem po pracovní síle. Pro firmy není podstatné, zda pracuje Čech nebo cizinec, ale aby měly výkonnou pracovní sílu. Pokud HDP roste, nezaměstnanost se snižuje.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se snažila odpovědět na otázku, zda je mezinárodní migrace příležitostí pro Českou republiku nebo naopak hrozbou. Cílem práce bylo zaměřit se na důsledky, popsat a vyhodnotit na základě teoretických poznatků, zda se mezinárodní migrace pokládá za určitou příležitost státu, a v tomto směru ji co nejlépe využít, nebo naopak spíše za hrozbu, nebezpečí občanů a ohrožení fungování státu.

Analýzou tří výzkumů veřejného mínění CVVM v letech 2009 až 2019 jsme zjistili, že veřejnost vnímá migraci v duchu etnicko-exklusivistického modelu. Nechtějí, aby se zde cizinci dlouhodobě usazovali nebo aby tu pracovali, umožnili by jim pouze krátkodobého pobytu z důvodu studia nebo praxe, ale hned poté aby odešli. Podle OECD (2014) se však ČR bez migrace neobejde, pokud má být zajištěn ekonomický růst a kvalita sociálních služeb pro demograficky stárnoucí populaci.

Češi si neuvědomují, že ČR se bez migrace neobejde. U výroku, zda cizinci přispívají k řešení stárnutí populace podle výzkumu CVVM (Hanzlová, 2019), 18 % dotázaných respondentů nedokázalo odpovědět, zda se rozhodnout pro souhlas či nesouhlas tohoto výroku. Stejně tak výrok, zda cizinci přispívají k rozvoji hospodářství, 10 % dotázaných nedokázalo zvolit svou odpověď, zda cizinci opravdu přispívají k rozvoji hospodářství, či nikoliv.

Porovnáním vývojem kriminality v a nezaměstnanosti v ČR v letech 2009 až 2019 vyplynulo, že cizinci nejsou hrozbou. Strach občanů z cizinců, který vyplývá z výzkumů, je neoprávněný. Na migraci nelze pohlížet jako na problém. Problémem je integrační politika. Česká republika se postupně stává multikulturní zemí a to s sebou přináší promíchávání kultur a vztahy mezi imigranty a původním obyvatelstvem by se měly vzájemně více rozvíjet. Přistěhovalci chtějí žít podle svých vlastních tradic a zvyků, ale zároveň by se měli i částečně přizpůsobit majoritní společnosti a kultuře, do níž přišli. Bohužel velké masy v ČR stále kvůli vzrůstajícímu počtu přistěhovalců, vnímá migranty jako problém a ohrožení. ČR si do budoucna klade cíle v migrační politice, kam patří minimalizace nelegálního vstupu cizinců do země a minimalizace nelegálních přistěhovalců ze třetích zemí.

Na základě analýzy vývoje kriminality, vývoje nezaměstnanosti ve vztahu k obavám českých obyvatel zachycených ve výzkumech veřejného mínění CVVM se domnívám, že mezinárodní migrace pro ČR představuje příležitost. Z důvodu demografického stárnutí populace, které bude pokračovat až do roku 2100, je pro ekonomiku ČR migrace nejlepším způsobem

zajištění pracovní síly. Jen tak lze zajistit ekonomický růst, jehož pomocí lze financovat sociální stát.

POUŽITÁ LITERATURA

I. TIŠTĚNÉ ZDROJE

- [1] BADE, K., (2005). *Evropa v pohybu evropské migrace dvou staletí*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. s. 13-26. ISBN 80-7106-559-5.
- [2] BARŠOVÁ, A. a P. BARŠA, (2005). *Přistěhovalectví a liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Univerzita Masarykova, Mezinárodní politologický ústav. s. 5-226. ISBN 80-210-3875-6.
- [3] CARENS, J., (2016). *Imigranti a právo na pobyt*. Praha: Filosofia. s. 7-54. ISBN 978-80-7007-471-8.
- [4] COLLIER, P., (2017). *Exodus. Jak migrace mění náš svět*. Praha: Libri. s. 25-111. ISBN 978-80-7277-557-6.
- [5] HIRT, T. a M. JAKOUBEK, (2005). *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit. Antropologická perspektiva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 9 s. ISBN 80-86898-22-9.
- [6] POTŮČEK, M., (2016). Vládnutí. In: Potůček a kol. (eds.). *Veřejná politika*. Praha: C. H. Beck. s. 85-108. ISBN 978-80-7400-591-6.
- [7] RAWLS, J., (1995). *Teorie spravedlnosti*. Praha: Victoria Publishing. 21 s. ISBN 80-85605-89-9.
- [8] RIEGL, M., (2013). *Proměny politické mapy po roce 1945*. Praha: Grada Publishing. 238 s. ISBN 978-80-247-4111-6.
- [9] SARTORI, G., (2005). *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovačci*. Praha: Dokořán. 108 s. ISBN 80-7363-022-2.
- [10] SKŘEJPEK, M., BĚLOVSKÝ, P., a K., STLOUKALOVÁ, (2016). *Cizinci, hranice a integrace v Čechách*. Praha: Auditorium. s. 137-190. ISBN 978-80-87284-62-9.
- [11] SZALÓ, C., (2007). *Transnacionální migrace. Proměny identit, hranic a vědění o nich*. Brno: Centrum pro studium demokracie. s. 110-111. ISBN 978-80-7325-136-9.
- [12] ŠIŠKOVÁ, T., (2001). *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál. s. 18-158. ISBN 80-7178-648-9.

- [13] ŠMÍD T. a P. KUPKA, (2011). *Český organizovaný zločin. Od vyděračů ke korupčním sítím*. Brno: Mezinárodní politologický ústav. s. 95-145. ISBN 978-80-210-5618-3.
- [14] TINDALL, G. a D. SHI, (1997). *America: A Narrative History*. New York: W. W. Norton. s. A46-A50. ISBN 0-393-97063-9.
- [15] UHEREK Z., (2016). *Migrace: Historie a současnost*. Ostrava: PANT. s. 21-73. ISBN 978-80-905942-9-6.

II. INTERNETOVÉ ZDROJE

- [16] BIS (2018). *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2017* [online]. [cit. 2019-04-26]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocnizpravy/2017-vz-cz.pdf>.
- [17] ČADOVÁ, N., (2019). *Postoje české veřejnosti k zaměstnávání cizinců – březen 2019* [online]. [cit. 2019-04-24]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4903/f9/ov190412.pdf
- [18] ČESKÁ REPUBLIKA, Zákon č. 2/1993 Sb.: *Listina základních práv a svobod*, 1993. In: *Sbírka zákonů*. 1/1993, číslo 2. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>.
- [19] ČESKÁ REPUBLIKA, Zákon č. 326/1999 Sb.: *Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů*, 1999. In: *Sbírka zákonů*. 106/1999, číslo 326. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326>.
- [20] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (2019). *Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity - únor 2019* [online]. Praha. [cit. 2019-04-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-unor-2019><https://www.czso.cz/csu/czso/2-0001-10--2700>
- [21] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (2019). *Pohyb obyvatelstva - rok 2018* [online]. Praha. [cit. 2019-04-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/pohyb-obyvatelstva-rok-2018>
- [22] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, (2018). *Projekce obyvatelstva České republiky - 2018 – 2100* [online]. Praha. [cit. 2019-04-24]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-ceske-republiky-2018-2100>
- [23] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, (2019). *Cizinci: Kriminalita* [online]. Praha. [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_kriminalita.
- [24] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, (2019). *Cizinci: Nelegální migrace* [online]. Praha. [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_nelegalni_migrace.
- [25] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, (2019). *Cizinci: Počet cizinců* [online]. Praha. [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-pocet-cizincu>.
- [26] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, (2019). *Cizinci: Zaměstnanost* [online]. Praha. [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_zamestnanost.

- [27] DEMOGRAFICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL, (2005). *Migrace* [online]. [cit. 2019-04-24]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_kontakt=
- [28] ESIPA. *Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu vydávaném státním příslušníkům třetích zemí, kteří jsou obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a kteří spolupracují s příslušnými orgány* [online]. [cit. 2019-04-26]. Dostupné z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32004L0081>
- [29] HANZLOVÁ, R., (2018). *Postoje české veřejnosti k cizincům – březen 2018* [online]. [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4598/f9/ov180418.pdf
- [30] HANZLOVÁ, R., (2019). *Názory veřejnosti na usazování cizinců v ČR – březen 2019* [online]. [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4895/f9/ov190408.pdf
- [31] HANZLOVÁ, R., (2019). *Postoje české veřejnosti k cizincům – březen 2019* [online]. [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4899/f9/ov190409.pdf
- [32] MARRIAGE AND FAMILY ENCYCLOPEDIA. *Migration: Theories Of Migration* [online]. [cit. 2019-04-24]. Dostupné z: <https://family.jrank.org/pages/1170/Migration-Theories-Migration.html>
- [33] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, (2016). *Integrace cizinců* [online]. [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/1278>.
- [34] MINISTERSTVO VNITRA, (2018). *Výroční zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx>
- [35] MINISTERSTVO VNITRA. *Nelegální migrace v České republice* [online]. [cit. 2019-01-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice.aspx>.
- [36] MINISTERSTVO VNITRA. *Slovníček pojmů: Terminologický slovník* [online]. [cit. 2019-04-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

- [37] NOŽINA, M. a M. VANĚČEK (2016). *NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA 1991–2016* [online]. Praha. [cit. 2019-04-24]. ISBN 978-80-270-0640-3. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/narodni-protidrogova-centrala-skpv-narodni-protidrogova-centrala-aktuality-narodni-protidrogova-centrala-1991-2016.aspx>
- [38] OECD, (2014). *Migration Policy Debates: Is migration good for the economy?* [online]. [cit. 2019-20-03]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/migration/OECD%20Migration%20Policy%20Debates%20Numero%202.pdf>
- [39] STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV, (2019). *Výskyt vybraných hlášených infekcí v České republice, kumulace leden - únor 2019* [online]. [cit. 2019-04-24]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/publikace/data/2019/vyskyt-vybranych-hlasenych-infekci-v-ceske-republice>
- [40] THE WORLD BANK. *DataBank: World Development Indicators* [online]. [cit. 2019-04-26]. Dostupné z: <https://databank.worldbank.org/data/source/world-development-indicators>
- [41] UNHCR (2016). *Úmluva o uprchlících. Zásadní dokument pro činnost UNHCR* [online]. [cit. 2019-04-26]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/224-czzakladni-informaceumluvyumluva-o-uprchlicich-html.html>
- [42] VARIANTY. *Multikulturalismus* [online]. [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.varianty.cz/slovnicek-pojmu/26-multikulturalismus>
- [43] VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY, (2014). *Zásady politiky vlády České republiky ve vztahu k přesídlení cizinců s prokázaným českým původem (krajanů), žijících v zahraničí* [online]. Praha. [cit. 2019-04-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/priloha-c-1-k-usneseni-vlady-cr-c-1014-2014-sb.aspx>.